

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

PICASSO

PICASSO

PABLO PICASSO

Pipolu Aristokrat Matador
1970, Tuval üzerine yağlı boya
145.5 x 114 cm, Picasso Müzesi, Paris

BOYUT YAYIN GRUBU

PABLO PICASSO

B O Y U T Y A Y I N G R U B U

ISBN 975-23-0189-4

Genel Yönetmen

Bülent Özükan

Genel Müdür

Nilgün Özükan

Genel Sanat Yönetmeni

Murat Öneş

Yayına Hazırlayanlar

Mısra Öncel Erkaya

Nil Yüzbaşıoğlu

Burçin Ünlü

Tasarım

Serdar Can

© 2006 BOYUT YAYINCILIK ve TİCARET A.Ş.

© Giunti Publishing 2005

Yüzyıl Mah. Matbaacılar Sitesi,

1. Cadde No:115

34204 Bağcılar - İstanbul

Tel: (212) 413 33 33 pbx

Fax: (212) 413 33 34

www.boyut.com.tr

e-mail: info@boyut.com.tr

Baskı

Boyut Matbaacılık A.Ş.

Bu kitabın her türlü yayın hakkı,
Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince
Boyut Yayın Gurubu'na aittir.
Tanıtım amacıyla yapılacak kısa alıntılar
dışında, yayıncının yazılı izni
olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Boyut Abonelik ve Müşteri Hizmetleri Hattı

0212 **444 53 53**

Bu yayın ve diğer tüm Boyut ürünlerini
edinmek için yukarıdaki telefon numarasından
gönderim ücreti ödemeden sipariş verebilirsiniz

P A B L O
P I C A S S O

Resim Paletiyle Kendi Portresi
1906, Tuval üzerine yağlı boya
92 x 73 cm, Philadelphia Sanat Müzesi

İ Ç İ N D E K İ L E R

MALAGA'DAKİ ÇOCUKLUK YILLARI.....	5
MODERN RESME İLK ADIM.....	6
CASAGEMAS'NIN ÖLÜMÜ VE MAVİ DÖNEM.....	8
HAYATA DÖNÜŞ VE PEMBE DÖNEM.....	9
ÇEVİK TAVŞAN'DA SANAT.....	9
KÜBİZM.....	10
ANALIKTIK KÜBİZM.....	13
SENTETİK KÜBİZM VE KOLAJ.....	13
İKİ SAVAŞ ARASINDA.....	14
EVLİLİK VE YÜKSEK SOSYETE.....	15
FOTOĞRAF VE PICASSO.....	16
YENİ BİR SEVGİLİ, YENİ BİR BAŞLANGIÇ.....	17
İSPANYOL BOĞALARI.....	18
SAVAŞ YILLARI.....	19
SAVAŞ SONRASI ÇALIŞMALAR.....	21
UZAKTAKİ PARİS.....	21
SON DÖNEMİ VE ESERLERİ.....	22
BİLİM VE KOMŞU SEVGİSİ.....	24
İLK KOMÜNYON.....	25
MAVİ ÇIPLAK.....	26
KENDİ PORTRESİ.....	27
KARŞILAŞMA.....	28
CASAGEMAS'IN ÖLÜMÜ.....	28
SABASTES'İN PORTRESİ.....	28
CANLANIŞ - CASAGEMAS'IN TOPRAĞA VERİLİŞİ.....	29
GUSTAVE COQUIOT'UN PORTRESİ.....	30
UZANAN KADIN.....	31
LE MOULIN DE LA GALLETTE.....	32
BARDA İKİ KADIN.....	32
YAŞLI GİTARİST.....	32
HARLEQUIN.....	33
YAŞAM.....	34
CELESTINA.....	35
KARGALI KADIN.....	36
LATERNA ÇALAN ADAM VE HARLEQUIN.....	37
KENDİ PORTRESİ.....	38
ÜTÜCÜ.....	39
AKTÖR.....	39
İKİ ERKEK KARDEŞ.....	40
AKROBAT VE GENÇ HARLEQUIN.....	41
AVIGNONLU KADINLAR.....	42
MASADA MEYVE TABAĞI VE EKMEK.....	43
ÇIPLAK KADIN.....	44
KUMAŞLI ÇIPLAK.....	45
HORTA DE EBRO'DA FABRİKA.....	46
FERNANDE'İN PORTRESİ.....	47
DEPO.....	48
BAHÇEDE KULÜBE.....	48
CLOVİS SAGOT'UN PORTRESİ.....	49
AFICIONADO.....	50
ARKADAŞLAR.....	51
MEYVELERLE VAZO.....	52
MİMARIN MASASI.....	53
MANDOLİNLİ ERKEK.....	53
AKORDEON ÇALAN ADAM.....	53
PİYANOLU NATÜRMORT.....	54

TEPE ÜZERİNDE EVLER.....	54
HASIR SANDALYE İLE NATÜRMORT.....	54
DUVARA ASILI KEMAN.....	55
GİTAR.....	56
KEMAN.....	57
NATÜRMORT.....	58
KEMAN.....	59
ŞÖMİNE ÖNÜNDE OTURAN KADIN.....	60
OLGA'NIN SANDALYEDE PORTRESİ.....	61
YÜZEN KADINLAR.....	61
SAHİLDE KOŞAN KADINLAR.....	62
UYUYAN KÖYLÜLER.....	62
KUMAŞLI ÇIPLAK.....	63
DANS.....	64
"PARADE" İÇİN SAHNE PERDESİ.....	65
DÜŞ.....	66
DİNARD SAHİLİNDE TOP OYNAYAN YÜZÜCÜ.....	67
UZANAN KADIN.....	68
ÖPÜCÜK.....	69
ÜÇ MÜZİSYEN.....	69
KIRMIZI KOLTUKTA ÇIPLAK KADIN.....	70
OTURAN KADIN.....	71
OTURAN HARLEQUIN.....	72
AĞLAYAN KADIN.....	73
DORA MAAR'IN PORTRESİ.....	74
AĞLAYAN KADIN.....	75
GUERNICA.....	76
RÜYA.....	77
GUERNICA İÇİN DESEN ÇALIŞMASI.....	77
MINOTAUROMACHIA.....	77
ROYAN'DA KAFE.....	78
ANTİBES'DE GECE BALIK AVI.....	79
MUTFAK I.....	80
MUTFAK II.....	80
KATLIAM.....	81
KATLIAM İÇİN DESEN ÇALIŞMASI.....	81
KORE'DE KATLIAM.....	82
SAVAŞ.....	82
BARİŞ.....	82
GENÇ KADIN BÜSTÜ.....	83
KOLLARINI AÇMIŞ KADIN.....	84
ÇİÇEKLİ JACQUELINE.....	84
EL GRECO'NUN ARDINDAN PICASSO: RESSAMIN PORTRESİ.....	85
TÜRK ŞAPKALI ÇIPLAK KADIN.....	86
VELAZQUEZ'İN ARDINDAN LAS MENINAS.....	87
VELAZQUEZ'İN LAS MENINAS'INDAN ÇOCUK MARGARITA MARIE.....	87
BOĞA.....	88
BÜYÜK BAŞLAR.....	90
AŞIKLAR.....	91
SEVGİLİLER.....	92
RESSAMIN CANNES'DEKİ STÜDYOSU.....	93
SAHİLDE İKİ KADIN.....	93
ŞİŞMAN ÇIPLAK.....	94
SİGARA İÇEN ADAM.....	95
RESİM LİSTESİ.....	96

P A B L O P I C A S S O (1 8 8 1 - 1 9 7 3)

25 Ekim 1881'de *Don José Ruiz Blasco* ve *Doña Maria Picasso y Lopez*'in oğulları olarak dünyaya gelen *Pablo Ruiz Picasso*, 20. yüzyılın ve hatta tüm resim sanatının en tanınan sanatçısı olarak nitelendirilebilir. Eserlerini bir bakışta tanıyamayanlar bile Picasso'nun adı ya da sansasyonel yaşamı hakkında mutlaka kulaktan dolma da olsa bilgi sahibidir ve dehasından bir biçimde haberdar olmuşlardır.

91 yıllık yaşamına sığdırdığı binli sayılarla ifade edilen resimleri, yeni akımların doğmasına, kendisinden sonraki resamlara yeni ufuklar açılmasına sebep olmuştur.

Daima yeni arayışların peşinden koşan sanatçının günde kimi zaman beş farklı resim üzerinde çalışması, resim sanatına olan aşkının ve bu konudaki dehasının en açık göstergesidir.

Malaga'daki Çocukluk Yılları

Picasso çok zengin olmayan, ancak saygın bir ailenin üstün yetenekli oğlu olarak İspanya'nın *Malaga* kentinde dünyaya geldi.

Ressam ve resim eğitmeni olan babasından resim dersleri almaya başlaması, okul ve derslerden kaçmak için Picasso'ya harika bir çıkış yolu yaratmıştı. Güzel sanatlar konusunda çok kısa bir sürede büyük ilerleme kaydetmesi ve klasik resim anlayışını çok erken yaşlarda çözümlemesi, küçük yaşlarda babasından bile başarılı çalışmalar ortaya koymasına neden oldu.

Pablo Picasso

Hangi mesleği seçerse seçsin, mutlaka en üst noktaya ulaşması gerektiğini aşıl原因 bir anne ve mesleğinde sıradan hayvan figürleri ve natürmorttan ileriye gidemeyen bir babanın yetenekli oğlu, figüratif ve tarihsel resimde kariyer yapmak üzere eğitilmekteydi. 1892'de babasının da öğretmenlik yaptığı *La Coruña*'daki sanat okulunda okumaya hak kazandı. 1895'de daha fazla para kazanabilmek için baba *Don José* akademide çalışmaya karar verdi. Ancak oğlunun fırça ve boya kullanmadaki şaşırtıcı becerisi ve onun yeteneğinin gerisinde kalma üzüntüsü, yabancı bir ortama ayak uydurma endişesiyle birleşerek Don José'nin her geçen gün biraz daha içine kapanmasına neden oluyordu. Kısa bir süre içinde oğlunun sanatının kendi sanatının önüne geçtiği gören baba, resmi bırakacak ve melankolik bir yaşam sürmeye başlayacaktı.

Eğitim gördüğü sanat okullarında başansı ve yeteneği ile hemen bir adım öne çıkarak göze çarpan Picasso, yaşlılarından bir hayli ilerideydi. 1896 yılında gerçekleştirdiği *İlk Komünyon* (bkz. sayfa 25) ve 1897'deki *Bilim ve Komşu Sevgisi* (bkz. sayfa 24) isimli resimleri, 16 yaşındaki bir gencin kolaylıkla başaramayacağı sağlam bir temelle resimlenmiş çalışmalardır.

Barcelona'daki önemli bir sergide görücüye çıkan *İlk Komünyon*, Picasso'nun ilk sergilenen çalışmasıydı. Orta bölüme yerleştirilmiş beyaz giysili genç hanım, resmin odak noktasıdır. Sunak örtüsündeki detaylar ve duvağın dokusu genç sanatçının yeteneğini

göstermektedir. Mekandaki derinlik ve kompozisyonun dengesi oldukça başarılıdır.

Bilim ve Komşu Sevgisi isimli resimde ise doktor ve rahibe bir hastanın yanı başında durmaktadır. Doktor olarak Picasso'nun babası poz vermiştir. Konu itibarıyla dönemin ahlak anlayışına uygun olan bu resim Madrid'de sergilenecek onur ödülü ve Málaga'da altın madalyaya layık görülmüştü. Her iki resim de çocuksu temalardan ve uygulamalardan oldukça uzaktı. Olgun bir sanatçının fırçasından çıkmış gibi görünen bu yağlıboya çalışmalar Picasso'nun resim tekniğindeki ustalığını sergilemekteydi. Bu dönemde gerçekleştirdiği *Boğa Güreşi* konulu çalışmaları, ileriki yıllarda yine sanatçının ilgiyle resimlediği konular arasında yer alacaktır.

1897 yılında Madrid'e taşınan Picasso, okul eğitimine devam etmek yerine *El Greco* ve *Vélazquez* gibi ressamı incelemeye koyuldu ve Prado Müzesi'nin müdavimleri arasına katıldı. İnsanları ve yaşamı gözlemlemeye başlayan

sanatçı, eski üstatların resimlerini incelemekteydi. Oysa *San Fernando Kraliyet Akademisi*nde ileri düzey bir eğitime devam etmek üzere kabul edilmişti. Amcasının yaptığı para

Ressamın Annesi
1896, Kağıt üzerine pastel
50 x 39 cm, Picasso Müzesi, Barcelona

yardımla geçimini sağlıyordu. Üstatların resimlerini inceleyerek onların stilini ve tekniklerini öğreniyor ve bu etütlerin akademik eğitimden çok daha faydalı olduğuna inanıyordu. Bu çalışmalar, Picasso'nun ileriki dönemlerde gerçekleştireceği özgün eserlerine temel oluşturmakta ve karşımıza, farklı klasik yorumlar olarak çıkmaktadır.

Modern resme ilk adım

Picasso'nun Madrid yılları 1898 şiddetli bir hastalık geçirmesiyle son buldu. İyileşene dek *Horta de Ebro* isimli dağ köyünde, bir dostunun ailesinin yanında 1899 bahanna dek kalacaktı.

Sağlığına kavuştuktan sonra Barcelona'ya dönen Picasso, Paris'teki *Le Chat Noir* (Kara Kedi) isimli kafeye benzer biçimde düzenlemiş ve aynı mantıkla işletilen *Els 4 Gats* (Dört Kedi) isimli kafenin müdavimleri arasına katıldı. Bu kafede sanatçılar ve entelektüeller bir araya geliyor, sergiler, kukla tiyatrosu gibi etkinlikler düzenliyorlardı. Çok kısa bir süre sonra Picasso bu entelektüel ortama kendini kabul ettirdi. İlerde Paris'te atölyesini paylaşacağı ressam *Casagemas*, uzun süre asistanlığını yapacak olan şair *Sabartés* gibi isimlerle bu kafede tanışarak yakın arkadaş oldu.

Yine burada İspanyol modernizminin en parlak temsilcileri *Rusinol* ve *Nonell* ile tanıştı. Yeni akım O'nu çok heyecanlandıyor ve klasizme veda etmesiyle birlikte yeni arayışlar ve deneyler üzerinde yoğunlaşmaya başlıyordu. Ailesi Picasso'daki bu değişimi anlamakta güçlük çekiyor ve klasik resme sırtını dönmelerini kabul edemiyorlardı.

1900 Ekim'inde *Picasso* ve *Casagemas* Paris'e gitmek üzere yola çıktılar. Paris, dönemin sanatsal hareketlerinin en yoğun yaşandığı sanat şehri idi. Montmartre'ta atölye tutan iki arkadaş, şehrin büyüüne kapılarak Paris yaşamını, caddeleri, sokakları, gece kulüplerini resimledikleri bir dizi desen çalışması gerçekleştirdiler. Resim tüccarı **Pedro Manach** Picasso'ya ilk teklif veren kişi oldu: Ayda 150 Frank karşılığında sanatçının resimlerini satın alacaktı. İlk Paris resmi olan ***Le Moulin de la Galette*** (bkz. sayfa 32) sanatçının Fransız avangart stiline nasıl uyum sağladığının en güzel örneğidir. Bu resimde daha önce *Renoir* ve *Toulouse Lautrec* tarafından defalarca resimlenmiş olan Paris gece hayatı, Picasso ile farklı bir biçimde yeniden

Pedro Manach'ın Portresi
1901, Tuval üzerine yağlı boya
100.5 x 67.5 cm, Ulusal Sanat Galerisi, Chester Dale Koleksiyonu, Washington

hayat buluyordu. Figürlerin yüzleri izleyiciye dönmüş, karanlık içinde titrek mum ışığı gibi parlamaktaydı.

Bu sırada Picasso'nun yaşamı hiç beklemediği bir şekilde alt üst oldu. En yakın arkadaşı Casagemas aşk acısı yüzünden 1901 Şubat'ında hayatına son vermişti. Picasso bu olayla birlikte daha melankolik ve içe dönük resimler yapmaya başladı. Artık Paris, sanatçıda, buraya ilk adım attığı günlerden oldukça farklı bir etki yaratıyordu.

Bir ara tekrar Barcelona, Malaga ve Madrid'e seyahatlere çıkan Picasso, Mayıs 1901'de yine büyüülü şehre geri döndü. Tüm hayatı boyunca çeşitli seyahatler gerçekleştiren sanatçının bu göçebe hali, kimi zaman azalıp, kimi zaman yoğunlaşacak, ancak ölene dek devam edecekti.

Picasso'nun bu sırada gerçekleştirdiği önemli yağlı boyalarından biri ***Pedro Manach'ın Portresi*** (bkz. yanda) isimli çalışmasıdır. 1901 tarihli bu resim, sanatçının ilk hamisine aittir. *Manach*, Picasso'nun resimlerinin alıcı bulmasına ve o kişilerle ilişki kurmasına yardımcı olmuştur. Sayesinde Paris'teki ilk sergisini *Vollard'ın atölyesinde*

gerçekleştirme olanağı yakalamıştır. Sergi açılmadan 15 resminin satılması ve eleştirmenlerin sanatçı ile ilgilenmeleri Manach sayesinde gerçekleşmiştir. Bu çalışmasında akademik kuralları bir kenara iterek yeni bir anlayış benimsediğini gösteren Picasso, kalın konturlar ve kontrast renk alanlarıyla güçlü bir anlatım dili yakalamıştır.

Casagemas'ın Ölümü ve Mavi Dönem

Aşkını reddeden bir kızın acısıyla kendini kafede vurarak öldüren Casagemas ile birlikte Picasso melankolik bir döneme adım atmış oluyordu. Olayı bir türlü aklından çıkaramayan sanatçı, çok renkli *Casagemas'ın Ölümü* (bkz. sayfa 28) ve mavi renkli *Casagemas'ın Toprağa Verilişi* (bkz. sayfa 29) isimli iki yağlı boya gerçekleştirdi. *El Greco'nun Kont Orgaz'ın Toprağa Verilişi* isimli çalışmasından etkilendiği bu resimle mavi ve yeşil ağırlıklı resimler gerçekleştirmeye başlamış oldu. Kendisi de “*Casagemas öldükten sonra mavi renkle resimler yapmaya başladım*” diyerek mavi döneminin başlangıç nedenini açıklamaktaydı.

Bu dönem sanatçının en ünlü resimlerini gerçekleştirdiği dönem olarak da bilinir. Henüz 20 yaşındaki genç Picasso, Paris ve Barcelona arasında sık sık gidip gelmeye başla-

Harlequin Kıyafetiyle Kafede Kendi Portresi
1907, Tuval üzerine yağlı boya
99 x 100.5 cm, Özel Koleksiyon

mıştır. Resimlerinde fakirlik, yaşlılık, hüzn, mutsuzluk, yalnızlık, fiziksel özür gibi temalara yer vermektedir. Gece hayatını bir kenara bırakan Picasso, arkadaşının ölümünün ardından resimlerinde yer verdiği hüznü hayatı yaşar olmuştur. Bir taraftan da ekonomik sıkıntı çeken sanatçı, boya almakta bile zorlanıyordu. Bu melankolik döneme ait resimlerindeki sembolizm övgü kazanıyor, giderek üzerinde çok daha fazla düşünülmüş ve çalışılmış resimler üretiyordu.

1901-1905 yılları arasındaki *Mavi Dönem* ait en önemli Picasso çalışması *Yaşam (La Vie)* (bkz. sayfa 34) isimli yağlı boya resimdir. Resmin sol tarafında birbirine sarılmış erkek ve kadın figürü, sağ tarafında ise çocuğunu kucağında tutan bir anne figürü görülmektedir. Arka planda ise çömelmiş durumda çaresiz figürlerin yer aldığı başka tablolara yer verilmiştir. Sessiz biçimde bir-

birlerine bakan figürlerden erkek olanı eliyle anneyi işaret eder. Resmin önceki eskizlerine bakıldığında bu figürün ressamın kendisi olduğu görülür. Ancak Picasso resmin son halini oluştururken bu erkek figürünü arkadaşı Casagemas'ın portresi olarak resimlemiştir. Monokrom (tek renk) çalışılmış olan resim, serinin diğer resimlerinde olduğu gibi sadece mavi ve tonlarıyla oluşturulmuştur ve ressamın içinde bulunduğu ruh halini yansıtır.

Sanat tarihinde eşine rastlanmayan bir seri olan Picasso'nun mavi resimleri, sadece renk ve ton benzerliği değil, aynı zamanda konu ve içerik benzerlikleri taşımaları açısından da önemlidir.

Hayata Dönüş ve Pembe Dönem

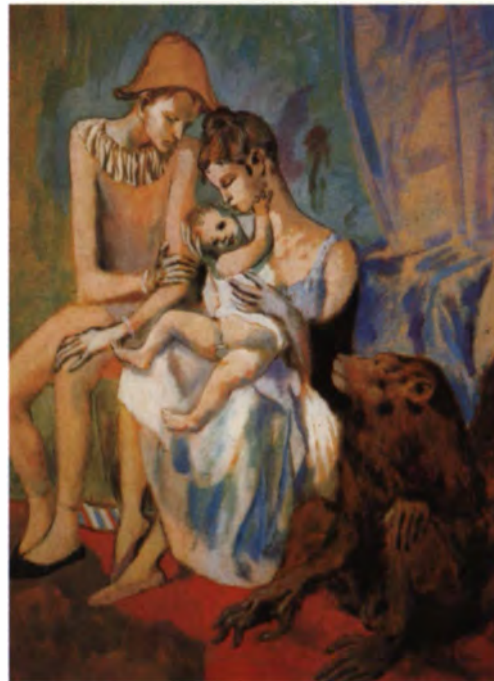
1904 yılında Picasso, 1909 yılına kadar yaşayacağı *Bateau –Lavoir* olarak bilinen *Paris 13, Rue Ravignan* adresine taşındı. Bu sırada yaşamının yedi yılını paylaşacağı *Fernande Olivier* ile tanışan sanatçının hayatında olumlu değişiklikler görülecekti. Picasso Fernande'a evlenme teklif edecekti. Fakat Fernande'ın zaten evli olması, bu evliliği imkansız kılacaktı.

Picasso'nun *Bateau-Lavoir*'daki stüdyosu, çok katlı bir binada birbiri içine geçmiş dairelerden oluşuyordu. Isıtması olmayan, sık sık su kesintisi yaşayan bu köhne daireleri Picasso'nun yanı sıra dönemin diğer ressamlarından *Georges Braque*, *Juan Gris* ve *Amadeo Modigliani* paylaşmaktaydı. Birlikte geçirilen gün ve saatler tüm sanatçıların bilgi alışverişine sahne oluyor, *Braque* ve Picasso'nun *Kübizm*'in temellerini atmalanna neden oluyordu.

Picasso'nun yaşamı, yaşadığı yeni aşkla birlikte değişmeye başladı. Bu değişim sanatçının resimlerindeki

Gezgin Sirk Ailesi
1905, Tuval üzerine yağlı boya
212.8 x 229.6 cm, Chester Dale Koleksiyonu, Washington

Akrobat Ailesi ve Maymun
1905, Karton üzerine guaş, sulu boya, pastel, çini mürekkebi
104 x 75 cm, Sanat Müzesi, Göteborg

mavi tonları bırakarak daha iyimser pembe tonlara geçişine neden oldu. Evinin yakınlarındaki *Medrano Sirk*'ni, palyaço ve akrobatların gösterisini sıklıkla ziyaret eden sanatçı, sirkte izleyicilerin gördüğü sahne yerine, sirk insanlarını yaşamını, sahne arkasındaki hayatı, onların üzüntü, sevinç ve kaygılarını resimlemeye başladı. Akrobatların zarif hareketleri ressamı büyüyor, onları hayranlıkla izliyordu. Seyirci karşısında ortaya koydukları neşe, sahne arkasında yerini hüznü bırakıyordu. Bu gezgin insanlar aslında sanılandan çok farklı bir hayat sürüyorlardı ve bu hayat Picasso'yu çok etkilemişti.

Sirk insanları, Picasso'nun *Mavi Dönem*'inin kendine has yoksulluk temasını bir kenara bırakmasına, resimlerimde iyimserliğine işaret eden kendine özgü bir pembe ton kullanmasına neden oldu.

Çevik Tavşan'da Sanat

Picasso'nun bunalımlı dönemini atlatmasının ardından *Le Lapin Agile* (*Çevik Tavşan*) isimli kafe sanatçıların ve yazarların buluşma noktası haline geldi. Bu kafede Picasso, şair *Guillaume Apollinaire* ve *Max Jacob* ile tanıştı. *Max Jacob* aynı zamanda *Bateau-Lavoir*'da stüdyo komşusu olacaktı. Kafenin sahibi *Frédé*, resimleri ödeme olarak kabul ediyordu. Bu sebeple hem oldukça geniş bir koleksiyona sahipti, hem de kafe oldukça

çekici bir hale dönüşüyordu. Picasso'nun ödeme olarak Frédé'ye verdiği eserlerinden biri **Çevik Tavşan'da** isimli çalışmadır. Bu resimde Picasso bir palyaço olarak, Frédé ise gitar sanatçısı olarak görülmektedir. Yine aynı döneme ait **Kargalı Kadın** (bkz. sayfa 36) isimli resminde ise Frédé'nin kızı görülmektedir. Pembe döneminin ilk çalışmalarından olan resim, oldukça narin biçimde resimlenmiş bir kadını, kargasını okşarken göstermektedir. Hem karga, hem kadın figürünü çevreleyen mavi renk, kapalı bir kontür anlayışıyla adeta Orta Çağ şiirlerindeki evcil şahin ve bakire kız arasındaki özel bağa ve sevgiliye özlem temasına gönderme yapmaktadır. Picasso'nun renk değiştirmiş paletinde pembe, roze, şan-kahve ve gri tonları görülür.

Giderek daha hassas, zarif ve narin resimlenen sirk insanları 1906 yılında sanat tüccarı **Ambroise Vollard** tarafından satın alındı ve böylece Picasso'nun finansal sorunları sona erdi.

Pembe dönemin önemli resimleri arasında **İki Erkek Kardeş** (bkz. sayfa 40), **Akrobat Ailesi ve Maymun**, **Akrobat ve Genç Harlequin** (bkz. sayfa 41), **Gezgin Sirk Ailesi** (bkz. sayfa 9),

Kuaför ve **Tuvalet** (bkz. yandaki resim) sayılabilir. Bir başyapıt

olarak nitelendirilen büyük ebatlı **Gezgin Sirk Ailesi** isimli resim, birçok gizemli öge içerir.

Kırmızı giysili soytarının görünmeyen sağ bacağı, figürlerin hareketsiz duruşları, ön planda oturan figürün diğer gruptan ayrı duruşu, resimdeki belirsiz öğelerden birkaçıdır.

Resmin ilk aşamalarında arka planda at yarışı görüldüğü, sonradan Picasso'nun arka

Tuvalet
1906, Tuval üzerine yağlı boya
151 x 99 cm, Albright Knox Sanat Galerisi, New York

planı boşaltarak sağ ön plana oturan kadın figürünü eklediği bilinmektedir. Aynı döneme ait **Akrobat Ailesi ve Maymun** (bkz. sayfa 9) isimli resimde ise, yine sessiz ve durgun figürler göze çarpar. Resmin merkezinde kadının kucağında oturan çocuk figürü görülür. İzleyicide oldukça renkli bir izlenim uyandıran resimdeki ahenk ve sükunet ilgi çekicidir. Resmin sağ ön planında yer alan maymun resme ait değilmiş gibi görünse de, resimdeki vurguyu güçlendirmektedir.

Fernande ile birlikte çıktığı **Barcelona, Gosol** ve **Kuzey Katalonya** gezisi sırasında gerçekleştirdiği **Tuvalet** (bkz. yanda) isimli resim ise Louvre Müzesi'nde gördüğü İber Yanmadası'nın kendine has heykel sanatından derin bir biçimde etkilendiğinin en güzel örneğidir. Bu resimle birlikte Picasso'nun daha geometrik form arayışına girdiği de söylenebilir.

Kübizm

Picasso'nun sanattaki arayışları yaşamının hiçbir döneminde hız kesmeyecekti. Hızlı ancak sağlam temellere

oturtarak değiştirdiği tarzı, kitleleri peşinden sürükler bir nitelik taşımaktaydı. Tercihini daima konulu resimler yapma yönünde kullanan Picasso, 1906 yılında İspanyol heykeltari ve **Cezanne**'in etkisiyle farklı nü çalışmalarına başlamaya başladı. Sanat tarihinde derin bir

iz bırakan **Kübizm**, sanata bakışı kökünden değiştirecek nitelikler taşımaktaydı. Kübizm, Picasso sergileriyle birlikte tüm dünyada kısa sürede tanındı ve birçok sanatçıyı etkisi altına aldı. Öyle ki İtalya'da *Fütürizm*, Rusya'da *Konstrüktivizm* ve Hollanda'da *De Stijl* hareketleri Kübizm'in yansıması olarak ortaya çıkacaktı.

Cezanne doğanın “küreler, koniler ve silindirler”den oluştuğunu savunuyordu. Hem *Picasso*, hem *Braque*, Cezanne'in ilkelerini daha da ileriye götürerek doğadaki geometrik formları resimlerinde alabildiğine kullanmaya başladılar. *Henri Matisse*'in *Braque*'ın resimlerini bir sergide görmesini takiben resimleri *kübik* olarak nitelendirmesi sonucunda **Kübizm** kelimesi sanat kavramları arasına girmiş oldu.

“Kübizm, diğer resimlerden farklı değil. Tüm resim akımlarında görülen prensip ve elementlere sahip. Aslında resimde bir nesne göremeyenlere bir şey ifade edemiyor tabii ki. Örneğin, ben İngilizce bilmiyorum ve İngilizce yazılan okuyamıyorum. Ama bu İngilizce'nin var olmadığını kanıtlamaz. Bilmediğim bir şeyi neden anlamadığımı hakkında başkalarını suçlayamam.” diye açıklıyordu Kübizm ile ilgili görüşlerini Picasso.

Picasso uzun süren çalışmaların ardından ilk Kübist tarzdaki resmini 1907 yılında tamamlayacaktı. **Avignonlu Kadınlar** (bkz. sayfa 42) cüretkar ve şehvetli duruşlarıyla ve

Palyaço
1915, Tuval üzerine yağlı boya
183.5 x 105.1 cm, Modern Sanat Müzesi, New York

elbette farklı bir tarzda gerçekleştirilmiş olmaları nedeniyle sanat dünyasını derinden etkiledi. Afrika tarzı heykeller ve etnografik müzelerden etkilenen Picasso, tüm bu malzemeleri bir araya getirerek “*ilkel sanat*” tarzına yakın bir eser ortaya çıkarmıştı.

Avignonlu Kadınlar Picasso'nun doğayı olduğu gibi resmetmeyi reddedişinin en üst noktası olarak ortaya çıktı.

“*Avignonlu Kadınlar*'da profil bir yüz üzerine cepheden görülen bir burun çizdim. Yandan bakarak resim çizmek istedim, hatta buna bir isim de verebilirdim ve “burun” olarak adlandırdım. Böylece “Zenci Sanatına” kadar uzandı çalışma. Hiç tek başına bir Afrika heykeli gördünüz mü? Bu heykellerde yüz maskesi üstünde profilden burun gösterilir” diye açıklıyor yaptığı sanatın dayanağını Picasso.

Picasso yeni tecrübelerini arkadaşlarıyla paylaşmaya başladığında “çok farklı”, “düş kırıklığına uğratici”, “korkutucu” ya da “ilgi çekici” gibi çok farklı tepkilerle karşılaştı. Sanat tüccarı *Kahnweiler*, *Avignonlu Kadınlar*'ı çok beğenerek satışa sundu. Picasso'nun yeni arkadaşı *Braque* ise sanatçının çalışmaları karşısında çok heyecanlanıyor ve

Kübizmi daha ileriye götürecek yıllar süren birlikteliklerinin

temellerini atıyordu. Braque ile birbirlerinin resimlerini hiç görmemiş olmalarına rağmen benzer çalışmalar gerçekleştirmişlerdi. Resimlerindeki benzer anlayışı fark

ettiklerinde, iki sanatçı da çok heyecanlanmıştı. Öyle ki iki sanatçı 1908'in yaz aylarında birlikte şehir dışına tatile çıkmaya ve benzer konulu resimler yapmaya başladılar. Artık resim sadece varolan nesnelerin iki boyutlu düzlem üzerine geçirilmesi değildi, resmin kendisi bir nesne haline dönüşmüştü. Kübizmle birlikte Picasso gözle gördüğü dünyayı küçük parçalara ayırıyor, modern resmin ilk adımlarını atıyordu.

Avignonlu Kadınlar, yaratıldığı dönem için oldukça radikal bir çalışmaydı. Resim tekniği konusunda gerçek bir usta olan Picasso, cüretkar duruşları, şehvet dolu ve izleyiciye direk bakan bakışlarla sansıcı bir resim yaratmıştı. Resmin sağ bölümünde yer alan yüzleri çarpıtılmış olarak resimlenen iki kadın, maskeyi hatırlatır yüz biçimlerine sahiptiler. Afrika heykellerine ilgi duyan ve ilkel sanata yaklaşan Picasso'daki değişim bu resimle ortaya çıkmış oluyordu. Bu resim için yüzlerce ön çalışma ve eskiz yapan Picasso, resmi defalarca kenara kaldırmış, bir süre sonra tekrar ortaya çıkararak üzerine çalışmaya başlamıştı. Resmin ilk halinden oldukça farklı bir biçimde izleyiciyle buluşan son halinde geometrik formlar tüm resme hakimdir. Barcelona'daki *Calle D'Avignon* isimli genelev-

Çarmıha Geriliş
1930, Ahşap üzerine yağlı boya
51.5 x 66.5 cm, Picasso Müzesi, Paris

den esinlenilerek başlanan resim, ilk çıkış noktasında o kadar uzaklaşmıştır ki, geleneksel resim kuralları da bu resimle birlikte bir kenara kaldırılmıştır.

Analitik Kübizm

Kübizm temel olarak iki farklı bölümde incelenebilir: *Analitik* ve *Sentetik Kübizm*. Başlangıçta Picasso'nun resimlerinde Cezanne'in etkisi açık biçimde görülmektedir. 1909'dan itibaren Picasso ve Braque resim konularını çok küçük parçalara ayırmaya başladılar: Bu resimler Analitik Kübizm olarak nitelendirildi. 1912'den sonra ise daha büyük ve birleşik soyut biçimler resimleyerek Sentetik Kübizm olarak nitelendirilen eserler ortaya çıkarmaya başlamışlardır.

Masada Meyve Tabakası ve Ekmek (bkz. sayfa 43) isimli resim Picasso'nun analitik kübizm dönemine ait eserlerindendir. Merkezi perspektife oturtulan resim, nesnelerin gözle görülenin dışındaki formlarla görülmesine neden oluyordu. Masanın üstü karşıdan bakılmasına rağmen sanki üstten görülüyormuşçasına ortadaydı. *Armutlarla Kadın* isimli Fernande'in portresi de, *Analitik Kübizm* tarzındaki en önemli eserlerdendir.

Pipolu Adam
1915, Tuval üzerine yağlı boya
130.2 x 89.5 cm, Sanat Enstitüsü, Chicago

Sentetik Kübizm ve Kolaj

1911'de Picasso'nun Fernande'dan ayrılacak *Eva Gouel* (Marcelle Humbert) ile yeni bir ilişkiye başlaması, *Sentetik Kübizm* ve kolaja başlaması ile aynı dönemde gerçekleşmiştir.

1912'de *Analitik Kübizm*le işleri biten Picasso ve Braque yeni arayışlar içine girdiler: *Kes-yapıştır* tekniğini kullanarak dergi ve gazete sayfalarını kesip biçimlendirerek natürmortlar oluşturuyorlardı. Bu resimlere sadece birkaç çizgi ya da boya darbesi eklemekteydiler.

Giderek sadece kağıt ile sınırlı kalmayarak çeşitli nesneleri de resimlerine eklemeye ve *asamblaj* tekniği kullanmaya başladılar. Artık her nesne, resim nesnesi olabilir, resim düzlemi üzerinde kullanılabilir ve hatta resim üçüncü boyuta doğru yükselebilirdi.

Böylece resim daha önce hiç sahip olmadığı bir özgürlük kazanmış oluyordu. Metal, hasır, sigara paketi gibi malzemeler resme ekleniyor, resim giderek heykele yaklaşıyordu. Keman ve kadın vücudunun hatlarının yakınlığı Picasso'nun kullanmayı sevdiği temel resim konu-

su haline geldi. Birkaç yıl sonra tüberkülozdan ölen genç *Eva*'ya olan aşkını, bu dönem gerçekleştirdiği resimlere yazarak resme bir yandan da yazı ögesini eklemeye başla-

mişti. *Hasır Sandalye ile Natürmort* (bkz. sayfa 54) ve *Gitar* (bkz. sayfa 56) bu dönem resimlerine en güzel örneklerdir.

Tüm bu yaşanan sanatsal değişimler sırasında başlayan Birinci Dünya Savaşı tüm dengeleri alt üst etti. Yakın arkadaşları *Braque* ve *Derain* savaş yüzünden orduya çağınırlar, sanat tüccarı *Alman Kahnweiler* İtalya'ya gitmek zorunda kaldı ve galerisine el kondu. Picasso'nun resimleri de giderek daha kasvetli bir hal almaya başlamaktaydı.

İki Savaş Arasında

1916 yılıyla birlikte sürekli yeni arayışların peşinden giden Picasso, Kübist resimleri bir kenara bırakarak büyük boyutlu ve daha klasik olarak nitelendirilebilecek resimler üretmeye başladı. Genç şair *Jean Cocteau*'nın atölyesinde tanıştığı Rus Empresyonist *Sergei Diaghilev* ve Fransız besteci *Erik Satie* Picasso'dan sahneye koyacakları yeni bale eserleri “*Parade*” (*Geçit Töreni*) için dekor ve kostüm tasarlamasını istediler (bkz. sayfa 65). Eser, Rus sanatçıları tarafından sahneye konuluyordu. Cocteau ile birlikte 1917'de Roma'ya doğru yola çıkarak

Öpücük
1969, Tuval üzerine yağlı boya
97 x 130 cm, Picasso Müzesi, Paris

Diaghilev'in balesine katıldı. Bu sırada *Igor Stravinsky* ve aşık olacağı balerin *Olga Koklava* ile tanıştı. Baleye Madrid ve Barcelona'da da eşlik etti, çünkü *Olga* Picasso'yu kendileriyle kalmaya ikna etmişti.

Bu süreç Picasso'nun yaşamında önemli bir değişime neden olmuştur. *Parade*'in sahne dekor ve kostümlerini hazırlaması, oldukça ses getiren bu bale eserinin daha da sansasyonel hale gelmesine olanak tanıdı. Gala sırasında geleneksel baleye tamamen aykırı biçimde sahneye konmuş olan eser, oldukça sert tepkilere maruz kaldı. Picasso'nun *Pembe Dönemi*ni anımsatan sahne perdesi, endüstri devriminin şehir hayatına kazandırdığı daktilo ya

da hoparlör benzeri ses efektleri, oyuncu-
culanın kostümleri ile geleneksel baleye karşı çıkıyor ve alışılmışın dışında bir bale sahnelenmesini sağlıyordu. Sahne-
deki atlar, hokkabazlar ve müzisyenler izleyenleri şok etmişti. Bu kadar tepki çeken ve ses getiren bir bale eserinde tabii ki Picasso'nun etkileri yadsınamayacak derecede fazlaydı.

Sahne perdesi olarak hazırladığı çalışmada soytanlar, komedyenler, hokkabazlar grup halde oturmuş at üzerindeki akrobat kızı izlemektedir. Merdiven üzerindeki maymunla birlikte gösteri

yapan genç kızın, üzerinde durduğu at gibi kanatları vardır. Balenin açılış sahnesi olan bu perde çalışması yumuşak tonlarla betimlenmiştir.

Evlilik ve Yüksek Sosyete

1918 yılında *Olga* ve Picasso evlendiler. Olga'nın yaşamı Picasso'yu içine aldı ve sanatçı eski hayatına veda ederek yüksek sosyete ile tanıştı. *23 Rue La Boétie* adresindeki iki katlı bir daireye taşınan ailenin yaşamı, Picasso'nun resimlerini de etkiledi. Daha klasik tarzda resim üretmeye başlayan Picasso, elbette yine yeni deneylerle kendi resim dilini devam ettirmekteydi.

Neoklasik tarzda ürettiği resimlerden *Sevgililer* isimli çalışması, ressamın bu dönemdeki kendine özgü tarzını yansıtan önemli eserlerindendir. 1917'de gerçekleştirdiği İtalya seyahatiyle klasik eserleri tanıma fırsatı yakalayan sanatçı, güçlü figürler, kontürleri belirgin

Marie - Thérèse Walter Portresi - Detay
1937, Tuval üzerine yağlı boya
100 x 81 cm, Picasso Müzesi, Paris

kompozisyonlar üretmiştir. Rus balerinlerle olan yakınlığı bu dönemde devam etmiş, çeşitli balelerin dekorlarını hazırlamıştır. 1921'de oğlu *Paul*'ün dünyaya gelişiyle birlikte *Meryem - İsa* kompozisyonlarına geri dönmüştür.

Oldukça kaba ve büyük boyutlu figürler sanatçının bu dönem resimlerinin tümüne hakimdir. Picasso'nun bu resimlerdeki üslup, çok güçlü bir anlatım dilini de beraberinde getirmiştir. Vücuda oranla daha küçük olan baş, figürlerde harekete yoğunlaşmayı ve hareketin etkisini artırmayı kolaylaştırmıştır. *Sahilde Koşan Kadınlar* (bkz. sayfa 62) ve *Kumaşlı Çıplak* (bkz. sayfa 63) isimli çalışmalar bu döneme ilişkin en önemli çalışmalardır.

İlginçtir ki Picasso klasik figürler kullandığı sırada Kübist çalışmalar yapmaya da devam etmiştir. 1921 yılında gerçekleştirdiği *Üç Müzisyen* (bkz. sayfa 69), bu tarzdaki resimlerinde ilk kez grup fi-

Seine Nehri Kıyısında Kadınlar
1950, Tuval üzerine yağlı boya
100.5 x 200 cm, Kunstmuseum, Basel, İsviçre

gürü kullandığı çalışmadır. *İtalyan Komedi*'nden üç figür (*Pierrot*, *Harlequin* ve *maymun*) bu resimde bir arada görülür. *Post-Kübist* dönem olarak adlandırılan bu dönemde Picasso, Kübizmin doruklarındadır.

Bu resimden sadece iki sene sonra gerçekleştirdiği *Pan Flütler* isimli resim ise Picasso'nun klasik dönemine ait en önemli resimdir. Dikkat çekici olan nokta ise sanatçının

çok kısa aralıklarla birbirinden farklı anlatım dilleri oluşturmaları ve her anlatım dilinde başanlı ve kendine has bir tarz oluşturarak dinamik kompozisyonlar yaratabilmesidir.

Fotoğraf ve Picasso

Picasso'nun *Olga* ile evlenmesi sanatçının fotoğrafla tanışması ile aynı döneme denk gelmektedir. Siyah/ beyaz çekilen fotoğraflar sanatçının çalışmalarında yansıma bulmaya başlamıştır. *Sergei Diaghilev* ve *Alfred Seglberg*'in birlikte görüldüğü ve kansı *Olga*'nın sandalyede oturduğu fotoğrafların resimlerini yapan Picasso, kimi zaman kontürleri güçlendirmiş, kimi zaman siyah/beyaz görüntüyü renklendirerek konuya odaklanmıştır.

Fotoğrafın gerçeği yansıtamadığının farkına vararak fotoğraftaki konuyu resimlerinde kullanmış, başkalaştırmış, örneğin figürlerin bakışlarını olduklarından daha sert bir ifadeyle resmetmiştir. Fotoğraftaki donukluk, Picasso'nun resimlerinden güçlenerek kendini gösterir.

Yeni Bir Sevgili, Yeni Bir Başlangıç

Resim çalışmalarının bu kadar yolunda gittiği ve Picasso'nun ününün her geçen gün arttığı bir ortamda evliliği giderek kötüleşmekteydi. *Olga*, Picasso'daki krizlere bir anlam veremiyordu. Picasso ise Paris yakınlarında bir heykel stüdyosu kiralayarak özgürlüğünü geri kazanma telaşına düşmüştü.

1927'de sanatçının yaşamına başka bir kadın adım atacaktı: **Marie-Thérèse Walter**. Bu onyedili yaşındaki genç hanım çok kısa bir süre sonra sanatçının metresi oldu. 1927 sonrası birçok portre çalışmasına *Marie-Thérèse* modellik edecekti.

1920'lerden sonraki Picasso resimlerinde biçimler doğallıktan uzaklaşmış, kontürlerle belirlenmiş formlar sadece birkaç ipucu ile yaratılmıştır. Aynı dönemde gerçekleştirdiği heykellerin de bu resimlere etkisi büyük olmuştur. Heykellerdeki form arayışı res-

Deniz Kıyısındaki Figürler
1931, Tuval üzerine yağlı boya
130 x 195 cm, Picasso Müzesi, Paris

me sıçrayan Picasso, yalınlaştırılmış biçimlerle Gerçeküstü (Surrealist) olarak adlandırılan akıma uyumlu çalışmalar gerçekleştirmekle kalmayarak neredeyse öncülük edecekti. Andre Breton'un 1924'de yayınlanan Gerçeküstü Manifestosu ile bilinçaltı ve hayalgücünün, gerçekçi sunumlardan ayrı tutulması gerekliliği açıklandı. Picasso'nun çalışmaları bu akıma oldukça yakındı. Ancak zaman ilerledikçe Picasso'nun yine araştırmacı ve deneysel yanı baskın çıktı ve kendine has tarzına geri dönerek Miro, Dali ve Max Ernst'in

Dünya Barış Konferansı için afiş çalışması
1949, Baskı
41.5 x 52.5 cm

Gerçeküstü akımından kendini ayrı tutmaya başladı. *Deniz Kıyısındaki Figürler* (bkz. sol alttaki resim) isimli resim, Picasso'nun Gerçeküstü tarzda oluşturduğu resimlerdendir. Figürlerin cinsiyetleri neredeyse belirsizdir. Ağızlarını açmış ve birbirlerini şehvetle öpen iki figürden gözleri kapalı olanın kadın olduğu varsayılabilir. Soldaki figürün burnu ise neredeyse erkeğin cinsel organını benzetilerek cinsiyeti belli edilmiştir. Tüm detaylardan arındırılmış figürler, heykeli andırır biçimde resimlenmişlerdir. Basite indirgenmiş, ayrıntılarından arındırılmış formlarla oluşturulan resimde insan vücuduna ait sadece birkaç uzva yer verilmiştir.

Picasso'nun 1927 sonrasındaki resimlerinde ise sanşın bir kadın figürü sıkça karşımıza çıkar. Sanatçının *Olga* ile evliliği giderek kötüleşmektedir. **Marie-Thérèse**, ressa-

mın karşısına Paris'teki *Lafayette* mağazasının önünde çıkar ve Picasso'yu derinden etkileyerek şehvetli ve dengeli kompozisyonlar resimlemesine neden olur. Yine kontür kullandığı, ancak *gerçeküstü* ve *kübişt* resimlerinden farklı bir biçimde resimlediği kompozisyonlardaki şehvet ve rahatlık oldukça açıktır. *Marie-Thérèse* tüm resimlerde halinden memnun ve huzur içinde gösterilmiştir.

Düş (bkz. sayfa 66) isimli tabloda *Marie-Thérèse*, bir pazar günü öğleden sonrasında resimlenmiştir. Tuvalin arkasında Picasso'nun düştüğü not olan "24 Ocak 1932, Pazar Öğleden sonrası" görülür. Bu nottan da anlaşıldığı üzere Pazar gününün tüm miskinliği ve dinginliği izleyene en iyi biçimde aktarılmaktadır. Bu resim serinin ilk tablosu olarak da nitelendirilebilir. Erotik bir biçimde poz veren modelin hemen arkasındaki çiçekli duvarkağıdı *Matisse*'in resimlerini andırmaktadır.

Françoise, Claude ve Paloma
1954. Tuval üzerine yağlı boya
89 x 116 cm, Picasso Müzesi, Paris

Picasso'nun *Olga* ile evliliği, 1935'de *Marie-Thérèse*'den bir çocuk sahibi olduğunda bitecektir. Küçük kızları *Maya*'nın dünyaya gelişi, Picasso'nun hayatında büyük bir dalgalanmaya neden olacaktır. Tabi Picasso yine bu dalgalanmanın sonucunda birbirinden etkileyici resimler gerçekleştireceği yeni bir sürece girecektir.

İspanyol Boğaları

Fransa'daki politik durumun giderek kötüleşmesi ve evliliğinin de son bulmasıyla birlikte Picasso kötü ruh halini yansıtan yeni bir seriye başlamıştı. *Minotauros* Picasso'nun resimlerinin yeni baş aktörüydü. Yunan mitolojisinden gelen yarı insan yarı boğa olan yaratık, 1928 yılında Picasso'nun resimlerinde ilk kez görüldü. *Gerçeküstücüler* için de önemli bir sembol olan bu figür, sanatçının İspanyol kimliğiyle de daha da anlam kazanmaktaydı.

1935'de gerçekleştirdiği *Minotauromachia*

(bkz. sayfa 77) isimli gravür bu serinin en etkili çalışmasıdır. Elinde bir mum tutarak ileriye doğru uzatan genç kız dışındaki tüm figürler resmin en güçlü figürü *Minotauros*'tan korkmakta ve kaçmaktadır. Resmin sol üst köşesine yakın bir yerde adeta locada oturan iki kadın figürü tüm olup biteni uzaktan izlemektedir. Bu resimdeki en güçlü metafor olan *Minotauros*, resmin en koyu tondaki ve en çarpıcı öğesi olarak resimlenmiştir. Picasso'nun bu vahşi yaratıkla kendini özdeşleştirdiği söylenebilir. Hem yaşadığı ruhsal dalgalanma, yeni dünyaya gelen kızı ve Olga ile biten evliliği *Minotauros* figürünün resimlerinde ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Savaş Yılları

Genellikle politik görüşünü resmin dışında tutan Picasso, *Ispanyol İçsavaşı* ve *Guernica* kasabasının bombalanması olaylarıyla birlikte, birbirinden etkili resimler or-

taya çıkaracaktı. Diğer yandan, yaşadığı ülke olan Fransa'nın Alman işgali altında olması, savaşın getirdiği yokluk, arkadaşlarının birer birer savaş sebebiyle çevresinden uzaklaşması, Picasso'nun yalnız ve üzgün hissetmesine neden oluyordu. Bask bölgesinin en eski ka-

Cannes'da Sahil Manzarası
1958, Tuval üzerine yağlı boya
Picasso Müzesi, Paris

sabası olan *Guernica*, geleneksel kültürün merkezi niteliği taşımaktaydı. 26 Nisan 1937’de Alman Hava Kuvvetleri, General Franco ve adamlarının yardımıyla İspanyol Hükümeti karşıtı bir darbe düzenlemek için şehri bombardımana tutmuş ve neredeyse yok etmişlerdi. 45 dakika gibi kısa bir sürede yok edilen bu savunmasız şehir Picasso’yu derinden etkileyecekti.

Bu dönemde İspanyol hükümeti, Paris’teki *Uluslararası Sergi* için Picasso’ya bir duvar resmi siparişi verdi. Picasso’nun planı “ressam ve stüdyosu”nun görüldüğü bir resim yaratmaktı. Ancak *Guernica*’daki bombardıman haberinin duymasıyla birlikte tüm planlarını değiştirdi. Yüzlerce eskiz ve etüdün ardından bu tarihsel olaya kendi bakış açısı ile yaklaşmayı başardı. Büyük boyutlu bir duvar panosu olan *Guernica* (bkz. sayfa 76), 20 yüzyıl toplumsal bilincinin bir parçası olarak ortaya çıktı. Picasso hiçbir zaman bu savunmasız kasabaya yapılan zulmü unutturmayacaktı. 1981 yılında resim, New York’tan alınarak anavatanı İs-

Üç Kadın
1908, Tuval üzerine yağlı boya
Hermitaj Müzesi, St. Petersburg

panya’ya teslim edildi. *Guernica* ile aynı yıl gerçekleştirdiği *Ağlayan Kadın* (bkz. sayfa 75) isimli resmi de yine *Guernica*’nın bir uzantısı olarak yorumlanabilir.

Ressamın bu dönemde hayatındaki kadın ise *Dora Maar*’dır (bkz. sayfa 74). Yugoslav fotoğraf sanatçısı olan *Dora*, *Guernica*’nın tüm yapım aşamalarını fotoğrafı ile ölümsüzleştirmiş ve 1936 yılının yaz aylarını Picasso ile birlikte geçmiştir.

1940 yılında Paris, Almanlar tarafından işgal edildiğinde Picasso, Alman komutan tarafından kendisine yöneltilen “*Bu resmi siz mi yaptınız?*” sorusuna, “*Hayır, siz yaptınız*” diye yanıt vermiştir. Bu yanıt aslında Picasso’nun savaşa karşı ne hissettiğinin de en iyi göstergesidir. Picasso’nun bu cevabına karşılık neden tutuklanmadığı ise cevapsız kalmıştır. Asker zihniyeti bu cevabı anlamamış ya da Picasso’nun ününden çekinerek kendisini mahkum etmemiş olabilir.

Guernica’nın genel hatlarına bakıldığında, günün hangi vakti ya da mekanın neresi ol-

duğu anlaşılamamaktadır. Acı çeken parçalanmış insanlar, ölü çocuğunu kucağında tutarak haykıran anne, kink kılıcından çiçek çıkan asker figürü gibi tüm hayvan ve insan figürlerinden savaşın kasveti ve acısı oldukça açık biçimde görülmektedir. Resim özellikle tüm renklerden arındırılarak siyah beyaz çalışılmış, savaşın yıkımları ve acıları anlatılmak istenmiştir.

1945 tarihli *Ölümler Evi* isimli çalışması, savaş konulu resimlerinin devamı niteliği taşır. Yine siyah beyaz çalışılmış kompozisyon *Guernica* gibi üçgen biçimli tasarlanmıştır. Ancak burada kabus gerçeğe dönüşmüştür. O dönemde yaşanan vahşeti en iyi biçimde ortaya koyan kişi yine Picasso olmuştur. Özellikle yüzleri izleyiciye dönük ölümler etkileyicidir.

Savaş Sonrası Çalışmalar

1944 yılında Paris'in bağımsızlığını ilanıyla birlikte Picasso, *Komünist Partisine* katılacaktı. Politik görüşünü açık biçimde resimlerine yansıtmayan ama daima duygularını re-

simleyerek aslında yakın olduğu tarafı belli eden sanatçı, 1949'da Paris'de gerçekleşen

Dünya Barış Konferansı için beyaz bir *Kumru* (bkz. sayfa 17) figürü tasarladı. *Kumru* figürü o denli beğenildi ki, sonraki yıllarda da birçok hareketin ve barışın simgesi haline geldi. Ardından 1950 ve 1961'de *Lenin Barış Ödülüne* iki kez layık görüldü. Picasso

Harem
1906, Tuval üzerine yağlı boya
Cleveland Modern Sanat Müzesi, Cleveland

bu sırada Amerika'nın Kore'ye, Sovyetlerin de Macaristan'a gösterdikleri zulmü protesto etmekle meşguldü. Yaşamı boyunca daima hümanist bir tavır sergileyecekti.

Picasso, Kore'ye yapılan haksızlığa bir karşı çıkış niteliğinde, *Guernica*'da olduğu gibi bir resimle yanıt verdi. *Kore'de Katliam* (bkz. sayfa 82) isimli bu çalışması çocuklu ve hamile kadınların eli silahlı zalim adamlarca tehdit edildiği bir sahnedir. Soldaki masum grup neredeyse kurşuna dizilmek üzeredir. Robot görünümlü silahlı adamlar kasvetli olarak nitelendirilebilecek bir manzara önünde görülür. Askerlerin yüzleri maskelerle örtülmüştür. Soldaki masum yüzlü grubun bazılarında Picasso'nun Kübist dönemine gönderme yapan portre çalışmaları dikkat çekmektedir.

Kore olayları devam ederken Picasso, Vallauris'te bulunan XIV. yüzyıldan kalma bir mabede savaş ve barış temalı resimler yaparak binanın tamir edilmesini sağlamıştır.

Picasso, Komünist partiye yollanını kısa bir süre sonra ayırmıştır. Kabına sığmaz özgür ruhu, bir partiye bağlı olmaya dayanamamış, partinin yol göstericiliğini kabul edememiştir.

Uzaktaki Paris

Picasso'nun tüm bu karmaşık ve kasvetli döneminde, hayatına genç ressam *Françoise Gilot* girmişti. Bu genç ve yetenekli hanım ile giderek daha çok zaman geçiren ve her

geçen gün daha çok etkilenen Picasso, 1948'de *La Galloise*'nin seramik merkezi olan *Vallauris*'e taşındı. Sanattaki arayışları hiç bitip tükenmeyen sanatçı, seramik eserler üzerinde çalışıyor, özgün çalışmalar yaratıyordu. *Françoise* portre çalışmalarında Picasso'ya modellik ediyor ve bir yandan da Picasso ailesini genişletiyordu. 1947'de *Claude*, 1949'da ise *Paloma* dünyaya geldi. Çift barışın hemen ardından dünyaya geldiği için kızlarına İspanyolca'da “*kumru*” anlamına *Paloma* ismini vermeyi uygun görmüşlerdi.

Picasso'nun yaşamına *Sylvette David* gibi kısa süreli ilişkiler yaşadığı ya da *Françoise Gillot* gibi neredeyse bir aile kurduğu birçok kadın girmiştir. Ancak *Françoise Gillot*, Picasso'yu kendi isteğiyle terk eden tek kadın olarak sanatçının yaşamına damgasını vuracaktır.

Son dönemi ve eserleri

Picasso'nun yaşamına giren kadınlar, sanatçının resimlerini de etkileyerek farklı tarzlarda resim arayışlarına girmesine neden olmuştur. Son dönemde sanatçının yaşamını etkileyen kadın ise ***Jacqueline Rogue*** olacaktır. Picasso'nun kadınları sanatçının genç kalmasını sağlamıştır.

1955'de Picasso, Cannes yakınlarındaki büyük villası “*La Californie*”yi satın alır. Penceresinden muhteşem bir bahçe ve heykelleri görülmektedir. Bu ev Picasso'nun çocukluk anılarını canlandırmış, Barcelona yıllarını geri döndürmüştür. ***La Californie'deki Atölye*** ve ***Atölyede Jacqueline*** isimli eserlerini burada gerçekleştirdi.

Picasso'nun giderek artan ünü yüzünden sanatçı, bir türlü hayranlarından kaçamaz

olmuştu. Onunla tanışmak isteyenlerin ve kapısını çalan misafirlerin sonu gelmiyordu.

Oysa Picasso sukünetin tadını çıkarmanın peşindeydi. Çareyi ev değiştirmekte bulan sanatçı Aix-en-Provence yakınlarında *Vauvenargues Şatosunu* satın aldı. Ev değiştirmelerindeki diğer bir sebep ise Jacqueline'nin kendinden önceki kadınlarla ilgili evde herhang

gi bir anıya yer vermek istememesiydi.

Taşınmanın ardından sanatçının resimlerinde siyah, beyaz ve yeşil renge indirgenmiş bir denge görülmeye başladı.

Basın, Picasso'nun ününe ün katıyordu. Hayranları Picasso'nun peşini bu yeni evde de bırakmadı. Resim tüm aşamalarını görmek, sanatçı ile sohbet etmek istiyorlardı. Ancak Picasso konuşmak yerine, resim yapmayı tercih edecekti.

Picasso'nun son dönem çalışmaları herhangi bir kategoriye girmemektedir. Sanatta istediği herşeyi gerçekleştirmekte, kural tanımamaktadır artık...

Velázquez'in Las Meninas (bkz. sayfa 87) isimli resmini yorumlayan Picasso, hemen ardından *Manet'in Kırdaki Kahvaltısı*'na da farklı bir bakış açısı kazandırdı. *Las Meninas* için 58 varyasyon gerçekleştirmişti. Resmin her alanını ayrı ayrı çalıştı, figürleri tek

başına resimledi. Resmi renklerinden arındırdı, sol tarafa büyük bir tuval önüne kendini ekledi. Sonunda resim öyle bir hal aldı ki, Pi-

casso'nun bir başyapıtı haline geldi.

1956 yılında gerçekleştirdiği diğer bir önemli seri ise ***La Tauromaquia*** isimli boğa gü-

Ağaçlar Arasında Çıplak
1908, Tuval üzerine yağlı boya
Hermitaj Müzesi, St. Petersburg

reşlerini anlatan taşbaskı (litografi) seriydi. *Francisco de Goya*'nın da gerçekleştirdiği aynı isimli seriden etkilenen sanatçı, yaşamla ölüm arasındaki mücadeleyi bu baskı serisiyle incelemekteydi.

Son dönem resimlerinde Picasso'nun biçimleri olabildiğince sadeleştirdiği ve hatta tuval üzerinde boya dokunmamış alanlar bıraktığı görülür. Birbirine benzer sayısız resim gerçekleştirmiştir.

1961 yılında Mougins'te *Notre Dame De Vie* isimli son villasını satın alarak, yaşamına giren son kadın olan *Jacqueline Roque* ile evlenmişti.

8 Nisan 1973'de Mougins'te hayata gözlerini kapayan Picasso öldüğünde 91 yaşındaydı. Sanatçının ölümünün ardından 1986 yılında *Jacqueline* intihar edecekti.

Anne ve Çocuk
1907, Tuval üzerine yağlı boya
81 x 60 cm, Picasso Müzesi, Paris

BİLİM VE KOMŞU SEVGİSİ

1897, Tuval üzerine yağlı boya
197 x 249.5 cm, Picasso Müzesi, Barcelona

İLK KOMÜNYON

1896, Tuval üzerine yağlı boya
116 x 118 cm, Picasso Müzesi, Barcelona

MAVİ ÇIPLAK

1902, Tuval üzerine yağlı boya
Özel koleksiyon

KENDİ PORTRESİ

1901, Tuval üzerine yağlı boya
80 x 60 cm, Picasso Müzesi, Paris

KARŞILAŞMA

1902, Tuval üzerine yağlı boya
152 x 100 cm, Hermitaj Müzesi, St. Petersburg

SABASTES'İN PORTRESİ

1901, Tuval üzerine yağlı boya
Puşkin Müzesi, Moskova

CASAGEMAS'IN ÖLÜMÜ

1901, Tuval üzerine yağlı boya
27 x 35cm, Picasso Müzesi, Paris

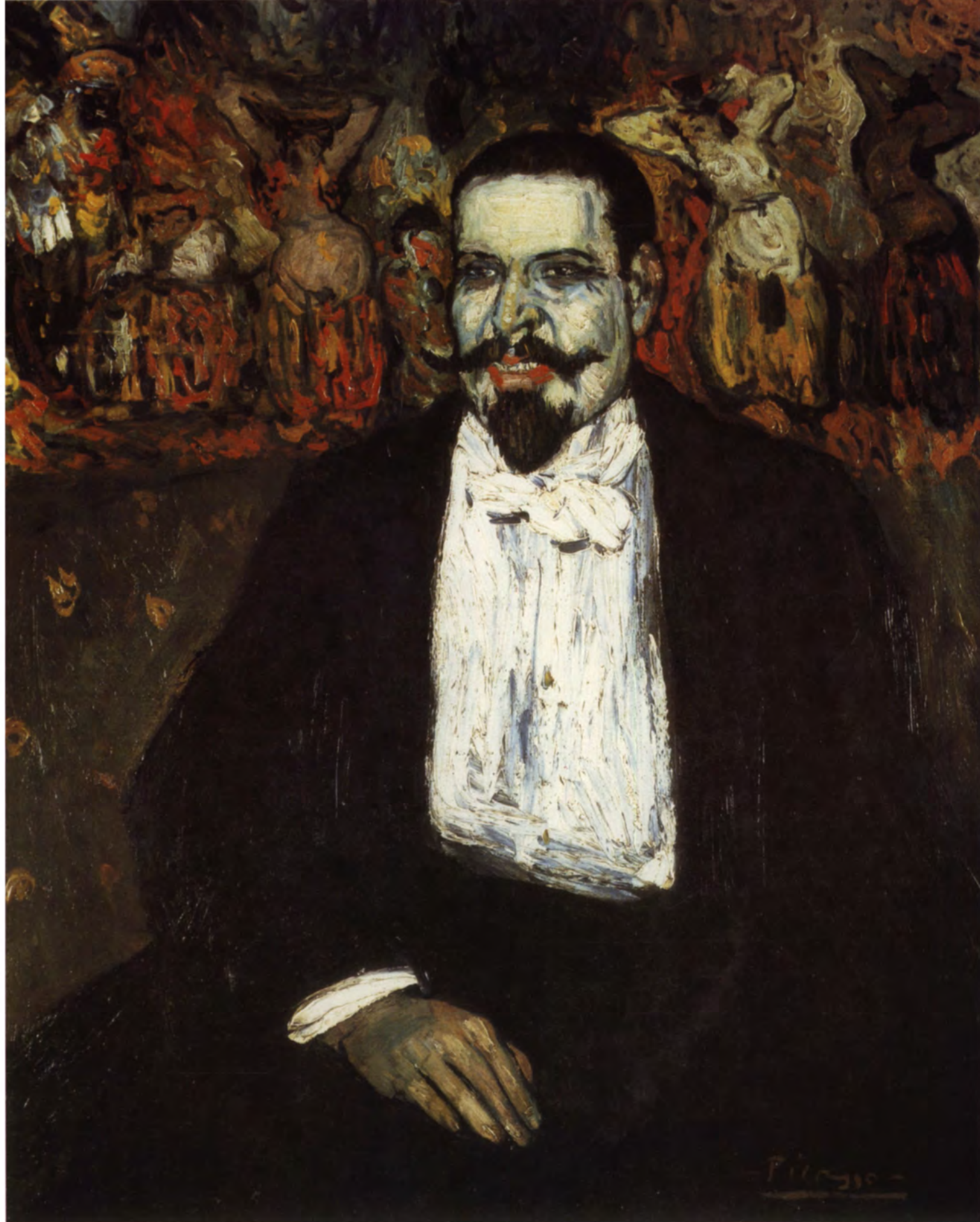
CANLANIŞ - CASAGEMAS'IN TOPRAĞA VERİLİŞİ

1903, Tuval üzerine yağlı boya
150 x 90 Paris Modern Sanat Müzesi, Paris

GUSTAVE COQUIOT'UN PORTRESİ

1901, Tuval üzerine yağlı boya
100 x 80 cm, Georges Pompidou Kültür Merkezi, Paris

UZANAN KADIN

1901, Tuval üzerine yağlı boya
70.5 x 90.2 cm, Georges Pompidou Kültür Merkezi, Paris

LE MOULIN DE LA GALLETTTE

1900, Tuval üzerine yağlı boya
90 x 115 cm, Solomon R. Guggenheim, New York

YAŞLI GİTARİST

1903, Tuval üzerine yağlı boya
121.3 x 82.5 cm, Chicago Sanat Enstitüsü

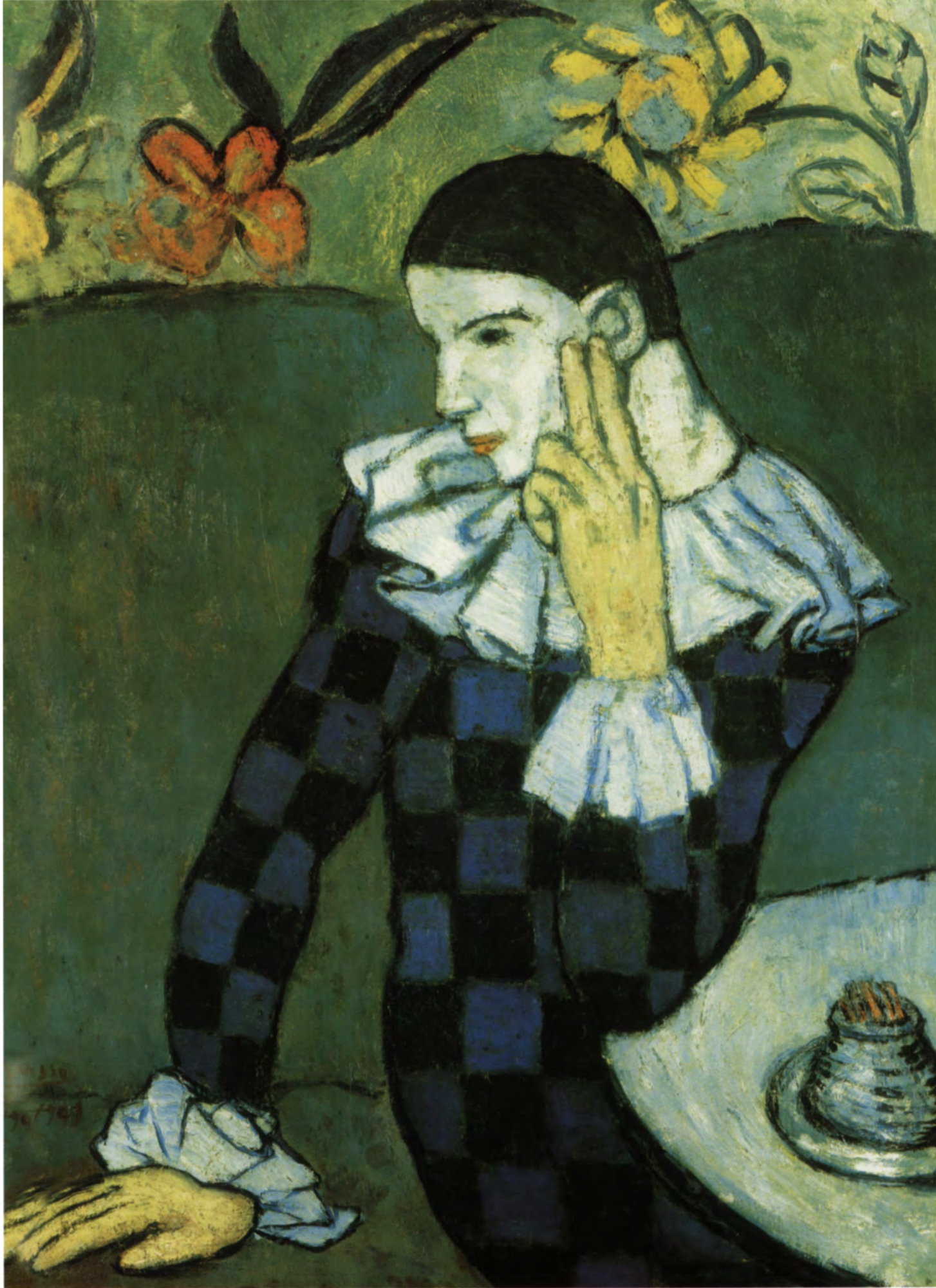
BARDA İKİ KADIN

1902, Tuval üzerine yağlı boya
80 x 91.5 cm, Sanat Müzesi, Hiroşima

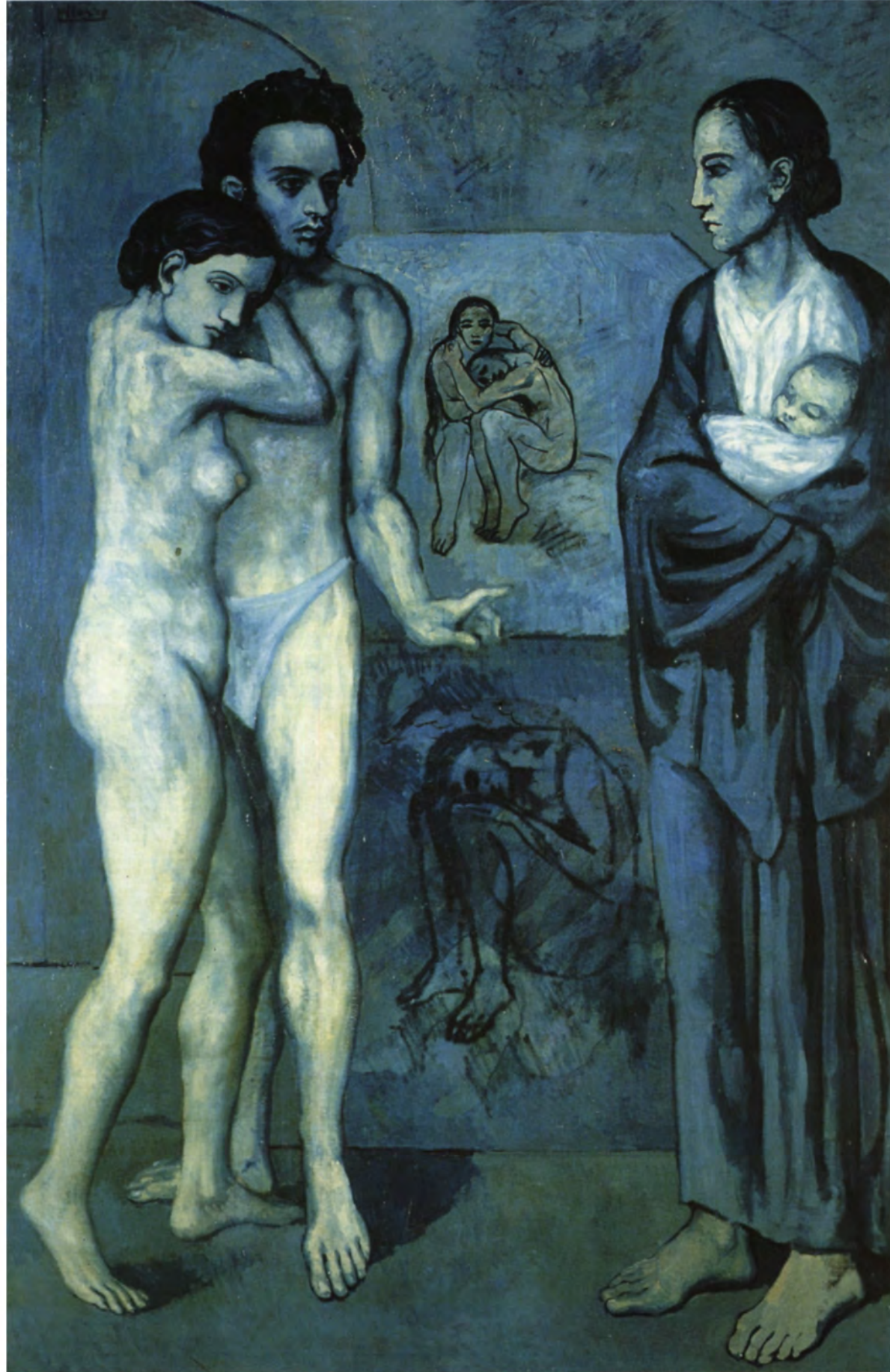
HARLEQUIN

1901, Tuval üzerine yağlı boya
80 x 60.5 cm, Metropolitan Sanat Müzesi, New York

YAŞAM

1903, Tuval üzerine yağlı boya
196.5 x 128.5 cm, Cleveland Sanat Müzesi, Cleveland

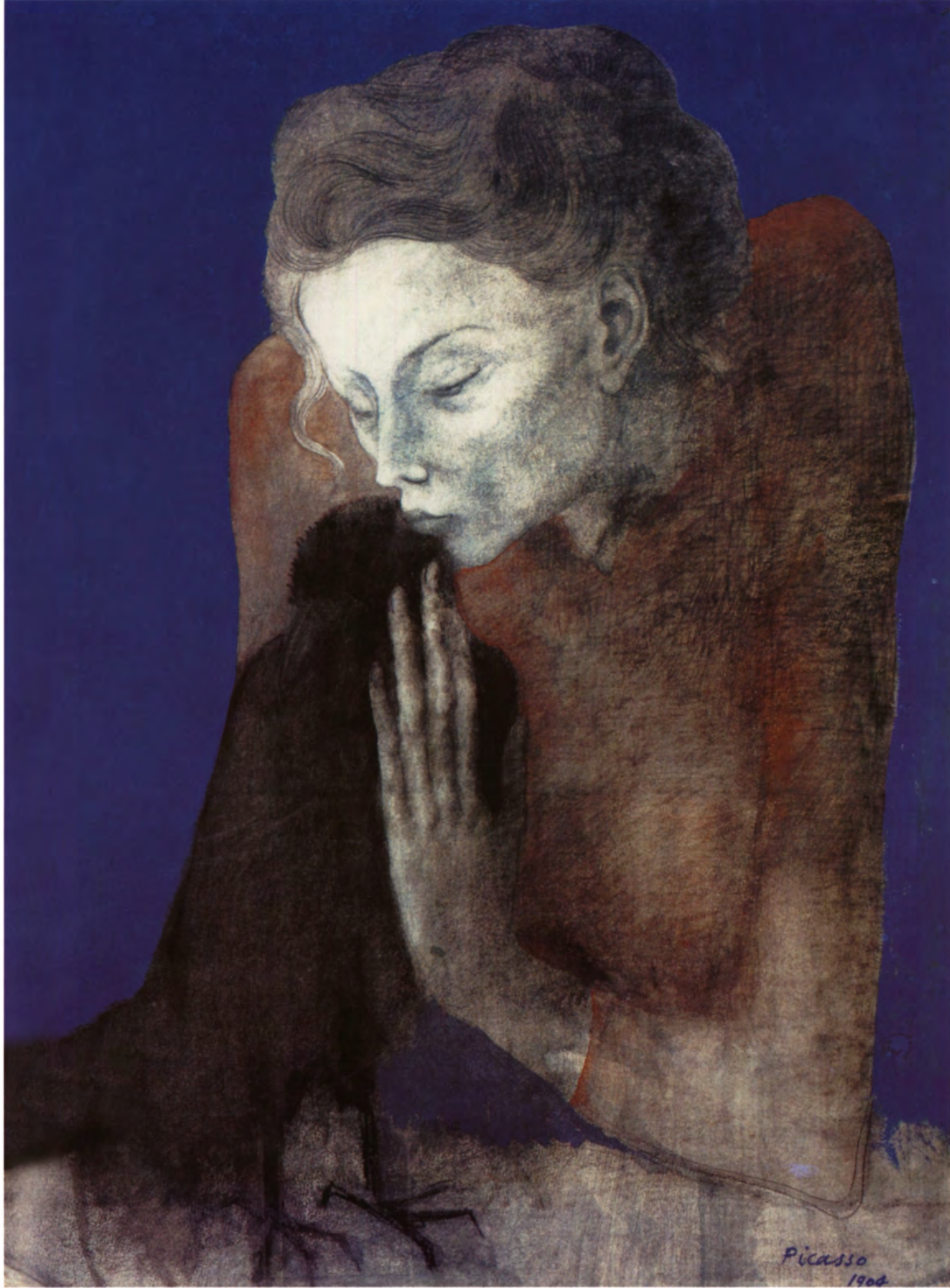
CELESTINA

1904, Tuval üzerine yağlı boya
56 x 70 cm, Picasso Müzesi, Paris

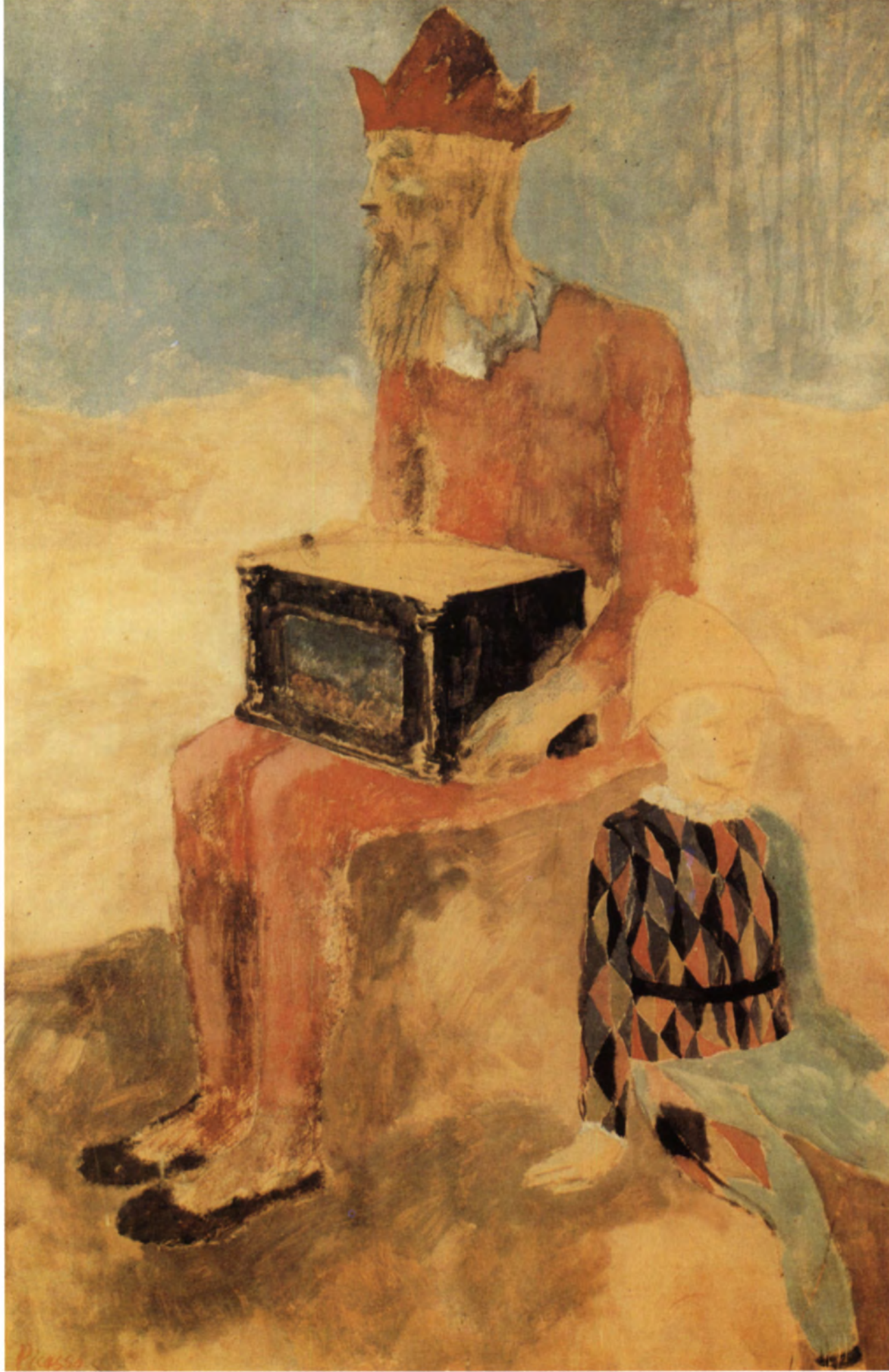
KARGALI KADIN

1904, Kağıt üzerine kömür kalem, pastel ve sulu boya
64.8 x 49.5 cm, Toledo Sanat Müzesi, Toledo

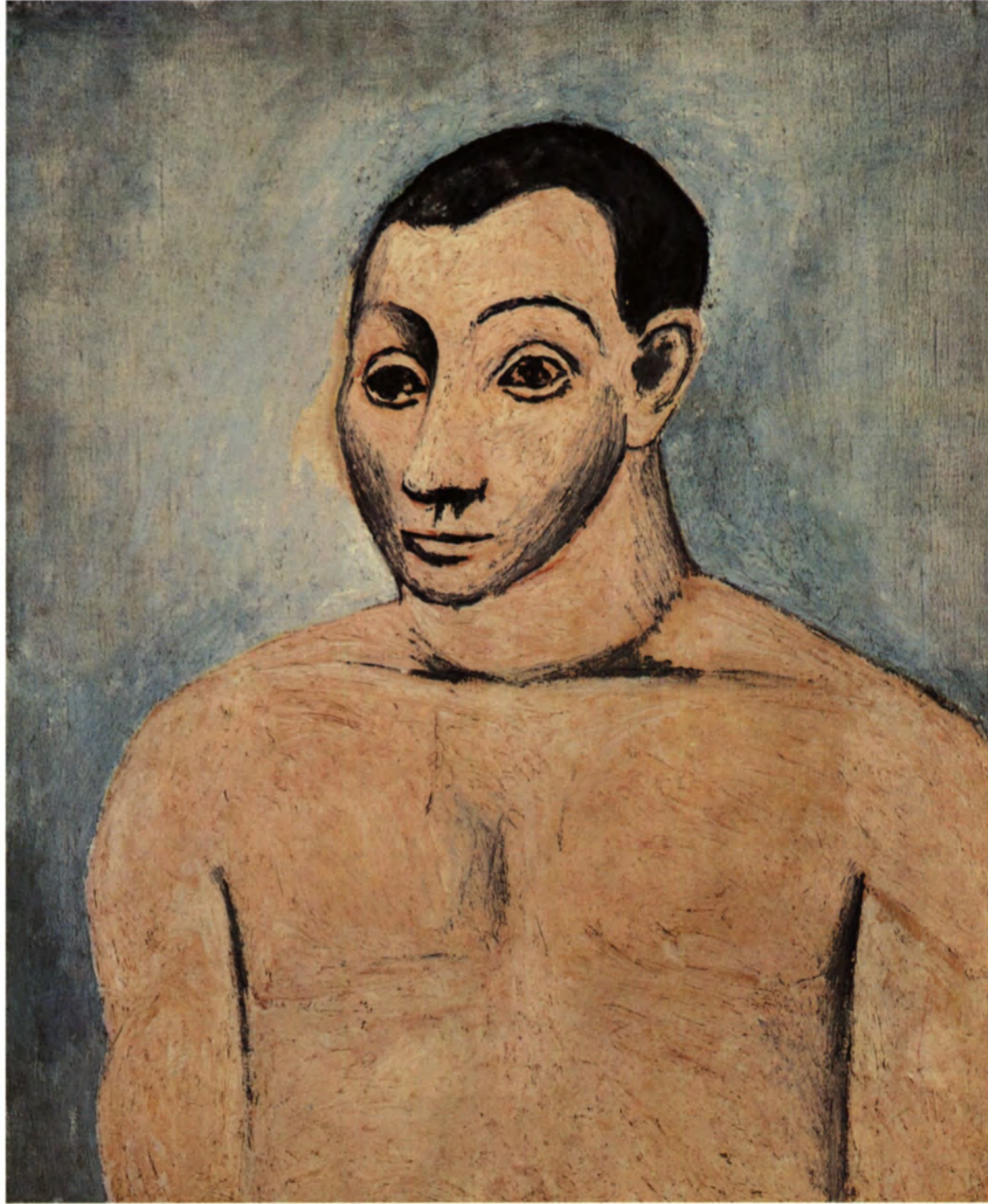
LATERNA ÇALAN ADAM VE HARLEQUIN

1905, Karton üzerine tempera
105.5 x 70.5 cm, Sanatevi, Zürih

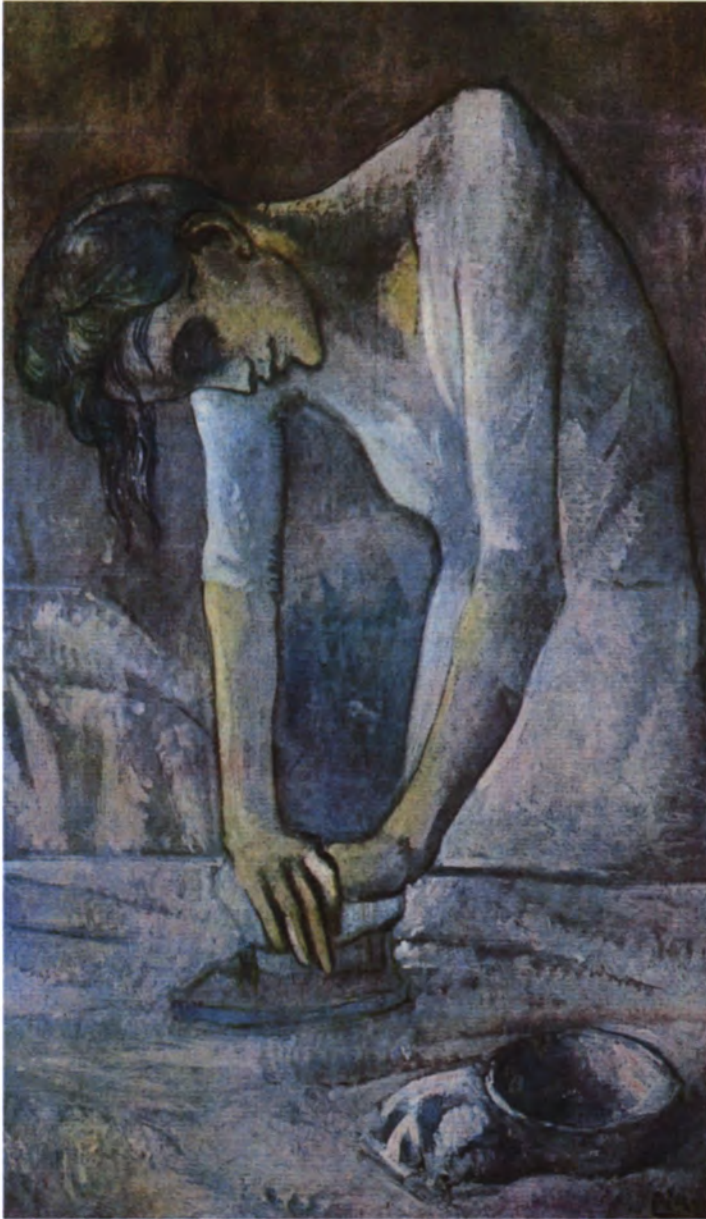
KENDİ PORTRESİ

1906, Tuval üzerine yağlı boya
65 cm x 54 cm, Picasso Müzesi, Paris

ÜTÜCÜ

1904, Tuval üzerine yağlı boya
Solomon R. Guggenheim, New York

AKTÖR

1904, Tuval üzerine yağlı boya
Metropolitan Sanat Müzesi, New York

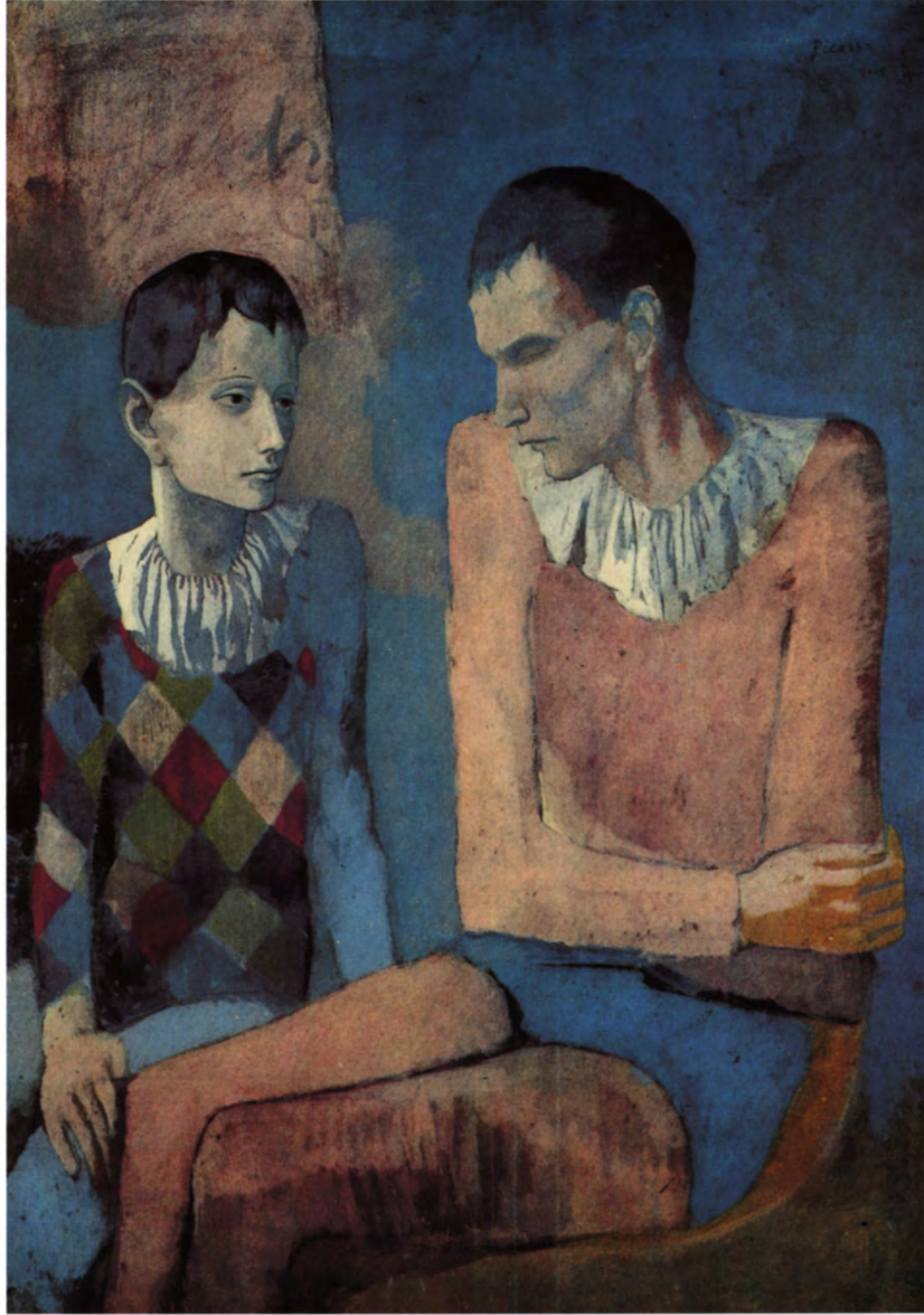
İKİ ERKEK KARDEŞ

1906, Karton üzerine guaş
80 x 59 cm, Picasso Müzesi, Paris

AKROBAT VE GENÇ HARLEQUIN

1905, Karton üzerine guaş
105 x 76 cm, Özel Koleksiyon

AVIGNONLU KADINLAR

1907, Tuval üzerine yağlı boya
243.9 x 223.7 cm, Modern Sanat Müzesi, New York

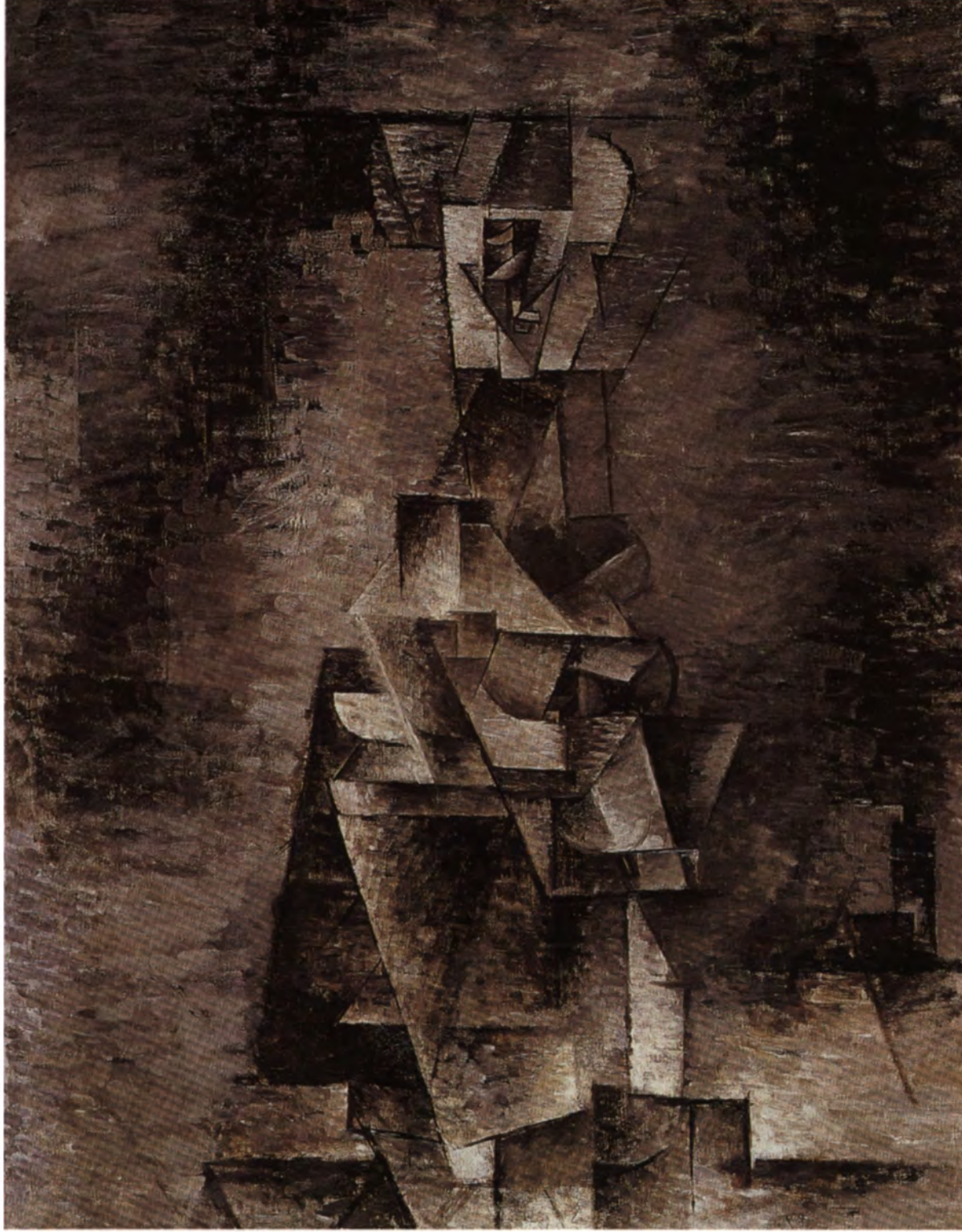
MASADA MEYVE TABAĞI VE EKMEK

1909, Tuval üzerine yağlı boya
164 x 132.5 cm, Kunstmuseum, Basel, İsviçre

ÇIPLAK KADIN

1910, Tuval üzerine yağlı boya
Philedelphia Sanat Müzesi, Philedelphia

KUMAŞLI ÇIPLAK

1907, Tuval üzerine yağlı boya
Hermitaj Müzesi, St. Petersburg

HORTA DE EBRO'DA FABRİKA

1909, Tuval üzerine yağlı boya
53 x 60 cm, Hermitaj Müzesi, St. Petersburg

FERNANDE'IN PORTRESİ

1909, Tuval üzerine yağlı boya
61 x 42.1 cm, Kunstsammlung, Düsseldorf

DEPO

1909, Tuval üzerine yağlı boya
Özel Koleksiyon

BAHÇEDE KULÜBE

1908, Tuval üzerine yağlı boya
Hermitaj Müzesi, St. Petersburg

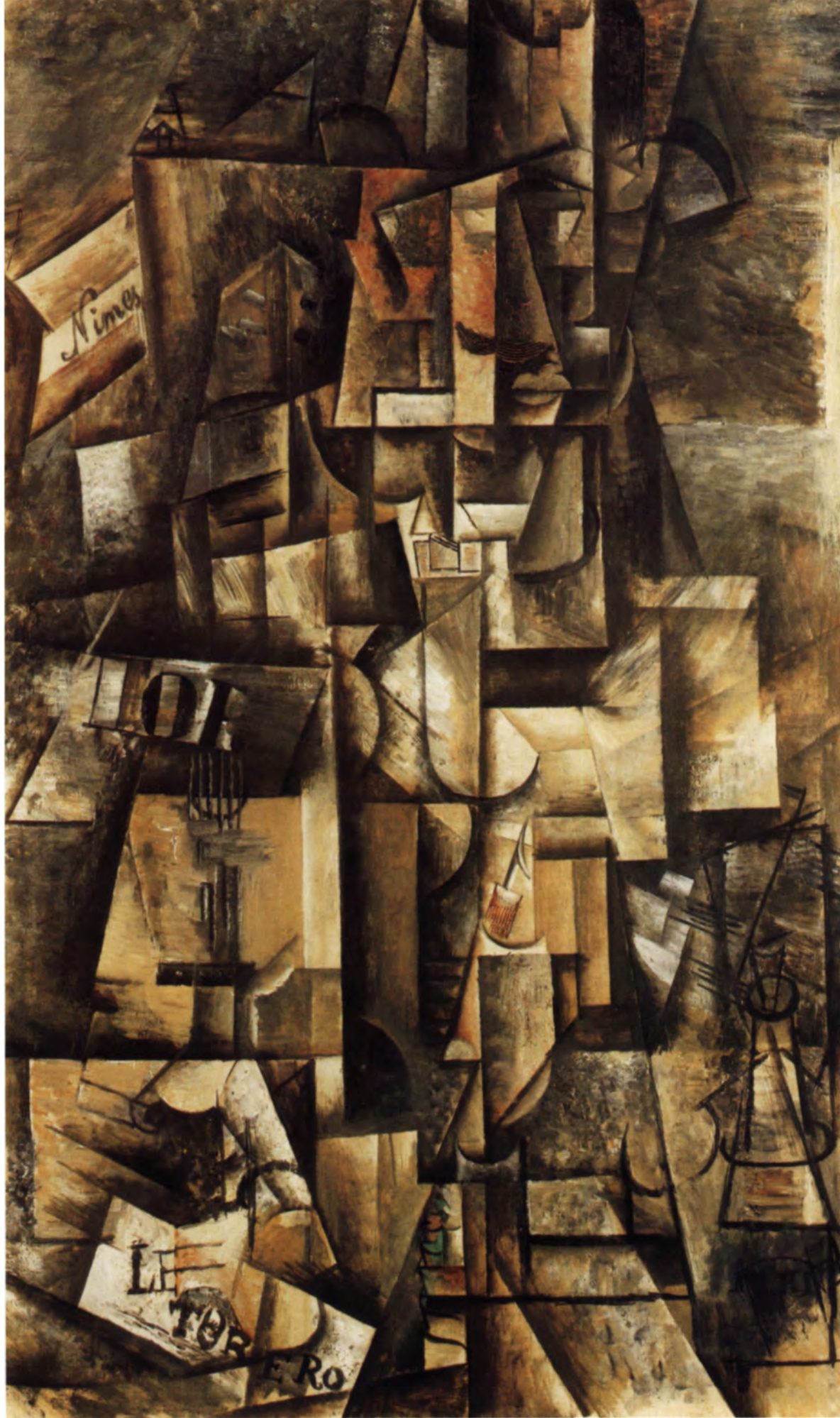
CLOVIS SAGOT'UN PORTRESİ

1909, Tuval üzerine yağlı boya
82 x 66 cm, Kunsthalle, Hamburg

AFICIONADO

1912, Tuval üzerine yağlı boya
135 x 82 cm, Kunstmuseum, Basel, İsviçre

ARKADAŞLAR

1908, Tuval üzerine yağlı boya
Hermitaj Müzesi, St. Petersburg

MEYVELERLE VAZO

1909, Tuval üzerine yağlı boya
Modern Sanat Müzesi, New York

MİMARIN MASASI

1912, Tuval üzerine yağlı boya
Modern Sanat Müzesi, New York

MANDOLİNLİ ERKEK

1911-12, Tuval üzerine yağlı boya
Özel Koleksiyon

AKORDEON ÇALAN ADAM

1911, Tuval üzerine yağlı boya
Solomon R. Guggenheim, New York

PİYANOLU NATÜRMORT

1912, Tuval üzerine yağlı boya
Özel Koleksiyon

TEPE ÜZERİNDE EVLER

1909, Tuval üzerine yağlı boya
65 x 81 cm, Modern Sanat Müzesi, New York

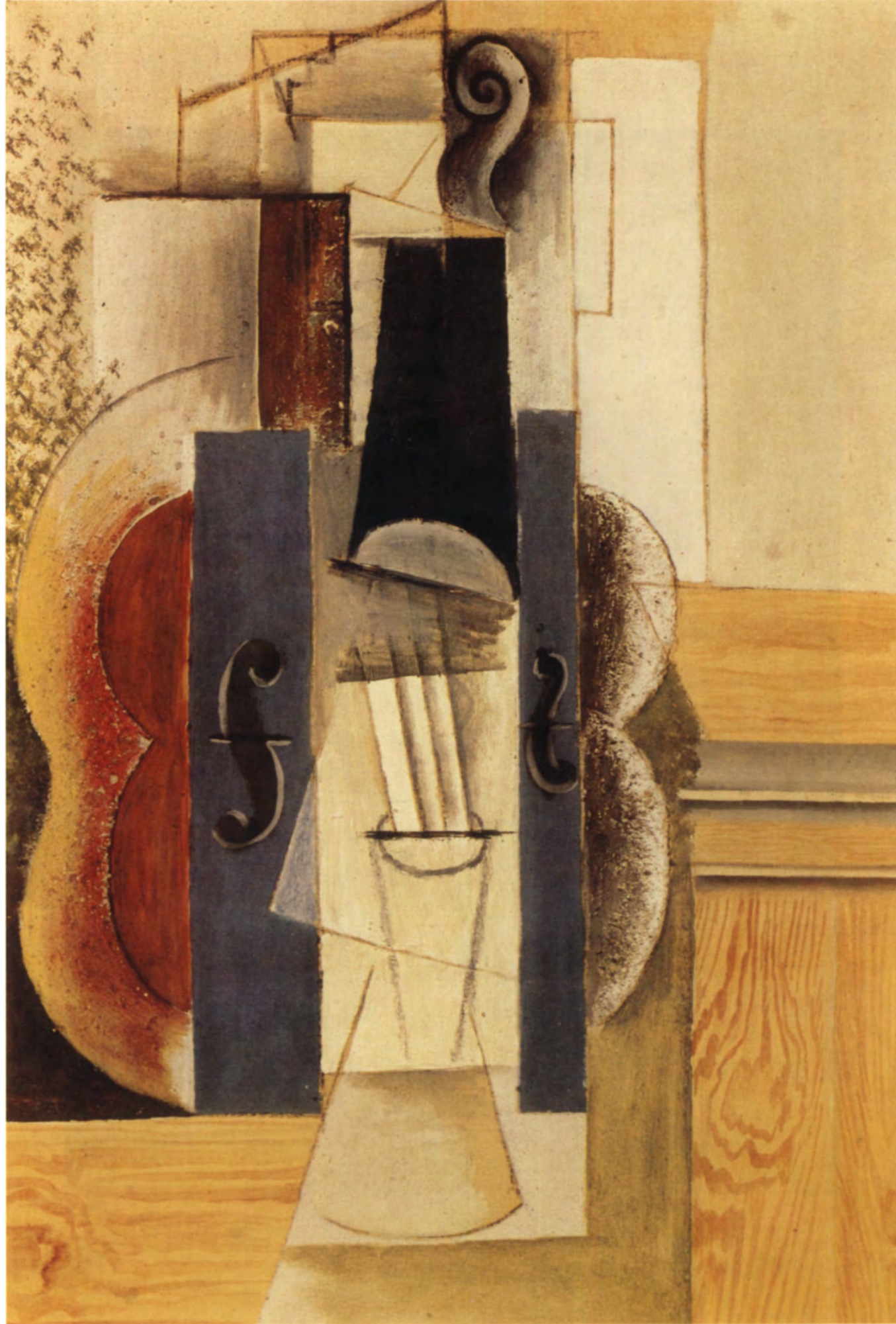
HASIR SANDALYE İLE NATÜRMORT

1912, Kağıt teknik
29 x 37 cm, Picasso müzesi, Paris

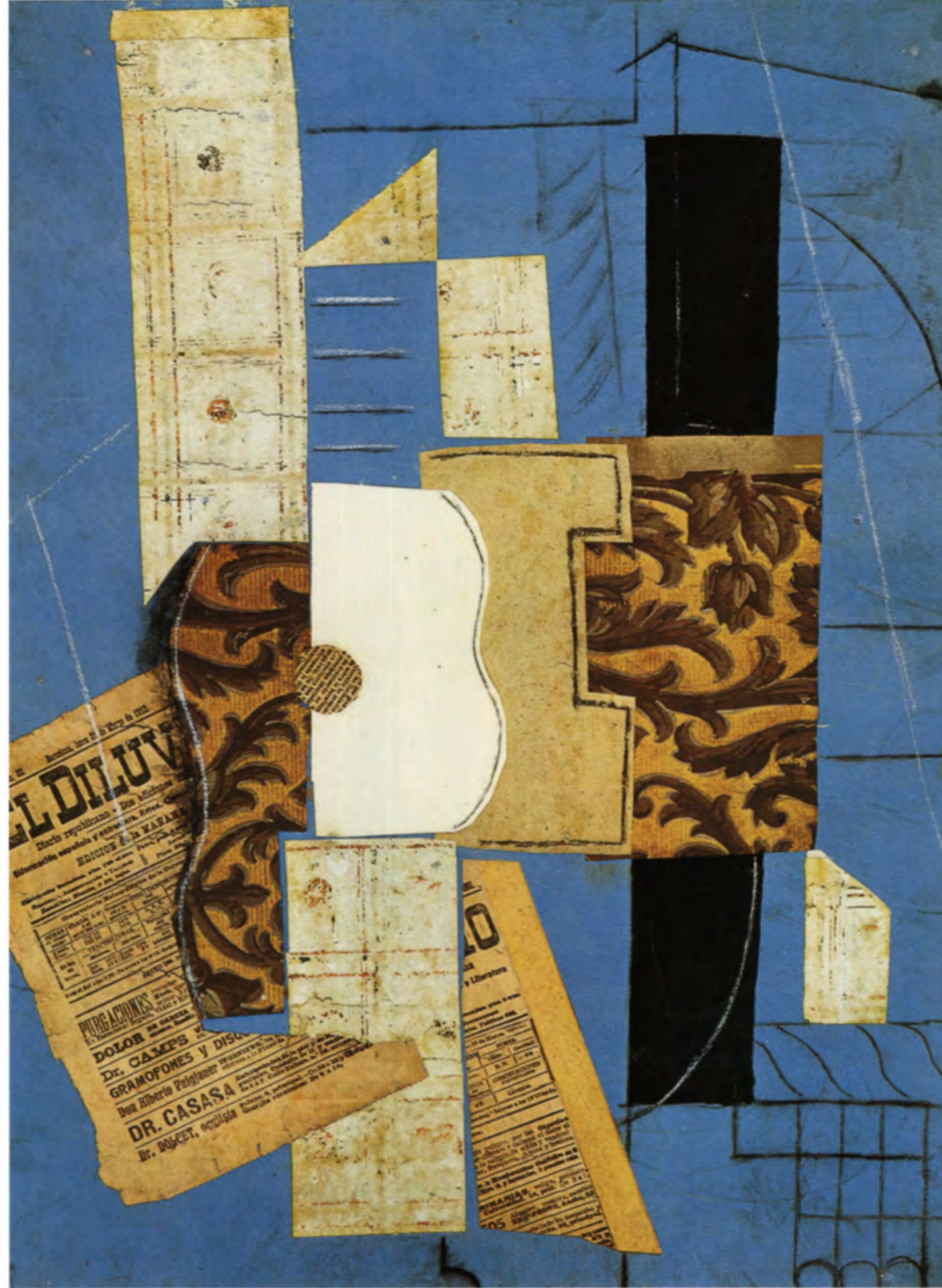
DUVARA ASILI KEMAN

1912-13, Kaşık teknik
65 x 46 cm, Kunstmuseum, Bern

GİTAR

1913, Tuval üzerine yağlı boya
Modern Sanat Müzesi, New York

KEMAN

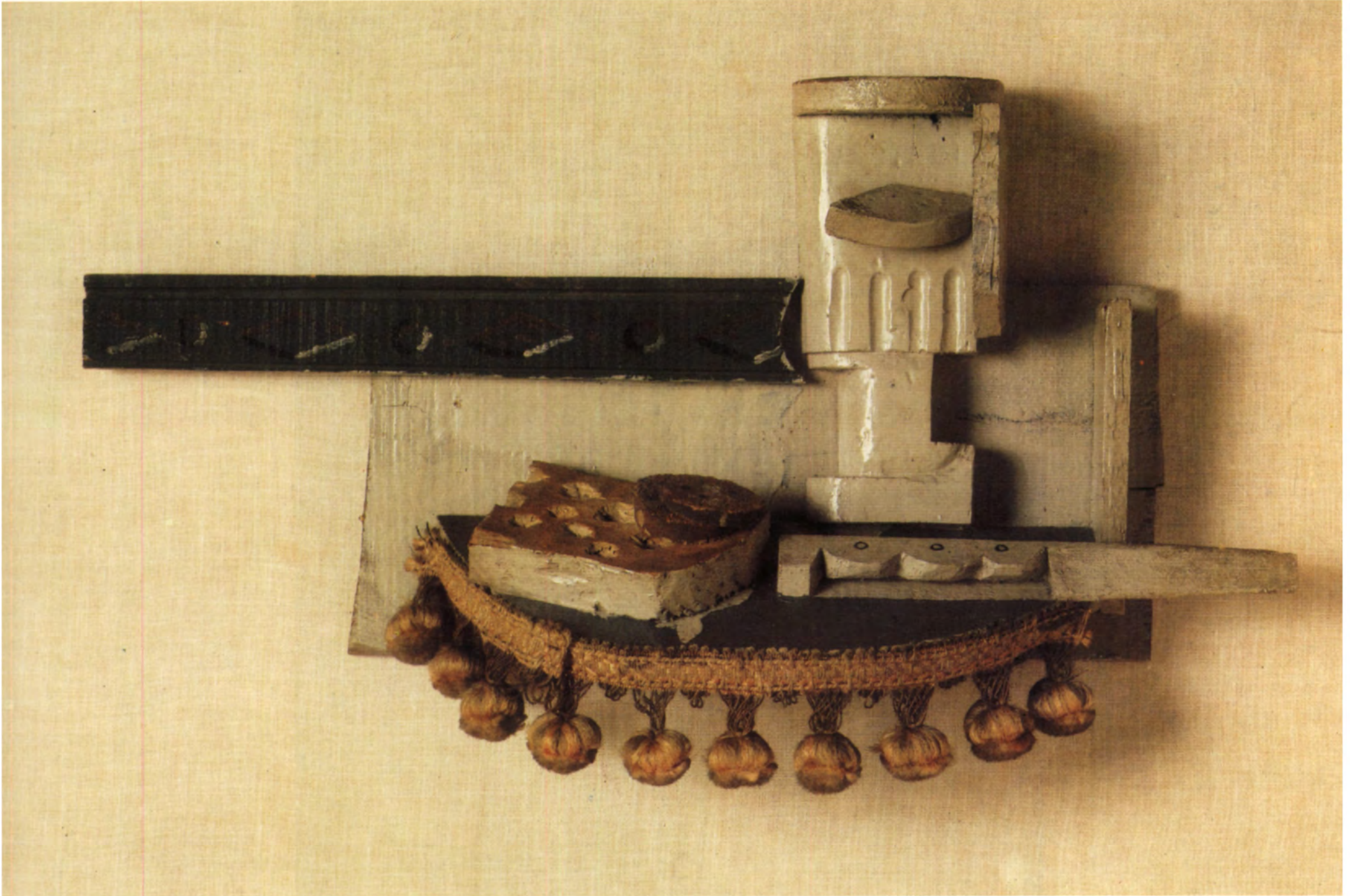
1913, Kaşık teknik

50 x 30 x 4 cm, Picasso Müzesi, Paris

NATÜRMORT

1914, Karşık teknik
25.5 x 48 x 10 cm, Tate Galeri, Londra

K E M A N

1915, Boyanmış metal
94.5 x 65 x 19 cm, Picasso Müzesi, Paris

ŞÖMİNE ÖNÜNDE OTURAN KADIN

1914, Tuval üzerine yağlı boya
Georges Pompidou Kültür Merkezi, Paris

OLGA'NIN SANDALYEDE PORTRESİ

1917, Tuval üzerine yağlı boya
130 x 88.8 cm, Picasso Müzesi, Paris

YÜZEN KADINLAR

1918, Tuval üzerine yağlı boya
27 x 22 cm, Picasso Müzesi, Paris

SAHİLDE KOŞAN KADINLAR

1922, Ahşap üzerine yağlı boya
34 x 32.5 cm, Picasso Müzesi, Paris

UYUYAN KÖYLÜLER

1919, Kağıt üzerine guaş, sulu boya ve kalem
31.1 x 48.9 cm, Modern Sanat Müzesi, New York

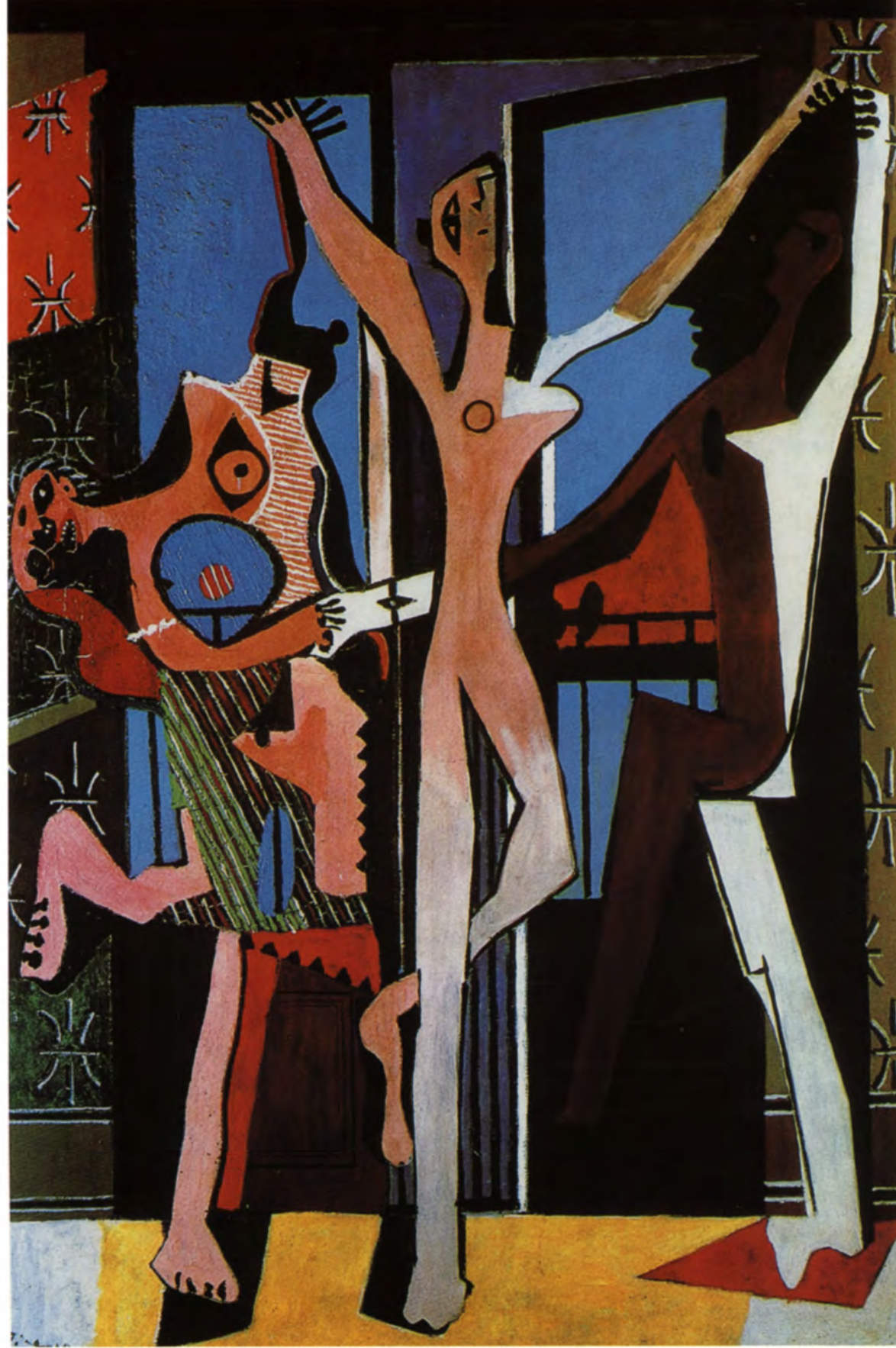
KUMAŞLI ÇIPLAK

1923, Tuval üzerine yağlı boya
180 x 98 cm, Orangerie Müzesi, Paris

DANS

1925, Tuval üzerine yağlı boya
215 x 142 cm, Tate Galeri, Londra

“PARADE” İÇİN SAHNE PERDESİ

1917, Kumaş üzerine tempera
1.060 x 1.725 cm, Georges Pompidou Kültür Merkezi, Paris

DÜŞ

1932, Tuval üzerine yağlı boya
130 x 97 cm, Ganz Koleksiyonu, New York

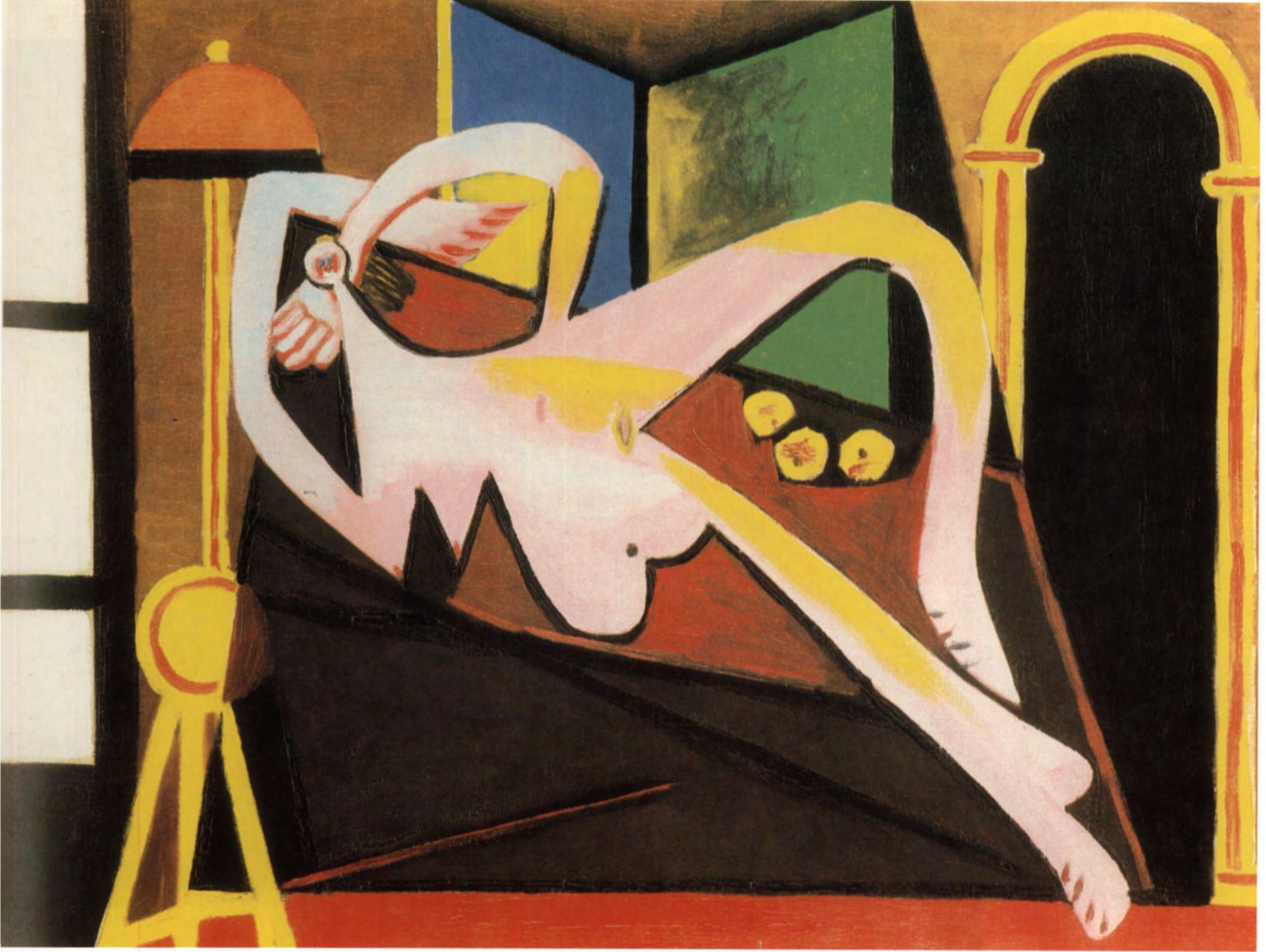
DİNARD SAHİLİNDE TOP OYNAYAN YÜZÜCÜ

1928, Tuval üzerine yağlı boya
24 x 35 cm, Özel Koleksiyon

UZANAN KADIN

1929, Tuval üzerine yağılı boya
46 x 61 cm, Georges Pompidou Kültür Merkezi, Paris

ÖPÜCÜK

1925, Tuval üzerine yağlı boya
97 x 130 cm, Picasso Müzesi, Paris

ÜÇ MÜZİSYEN

1921, Tuval üzerine yağlı boya
210 x 223 cm, Modern Sanat Müzesi, New York

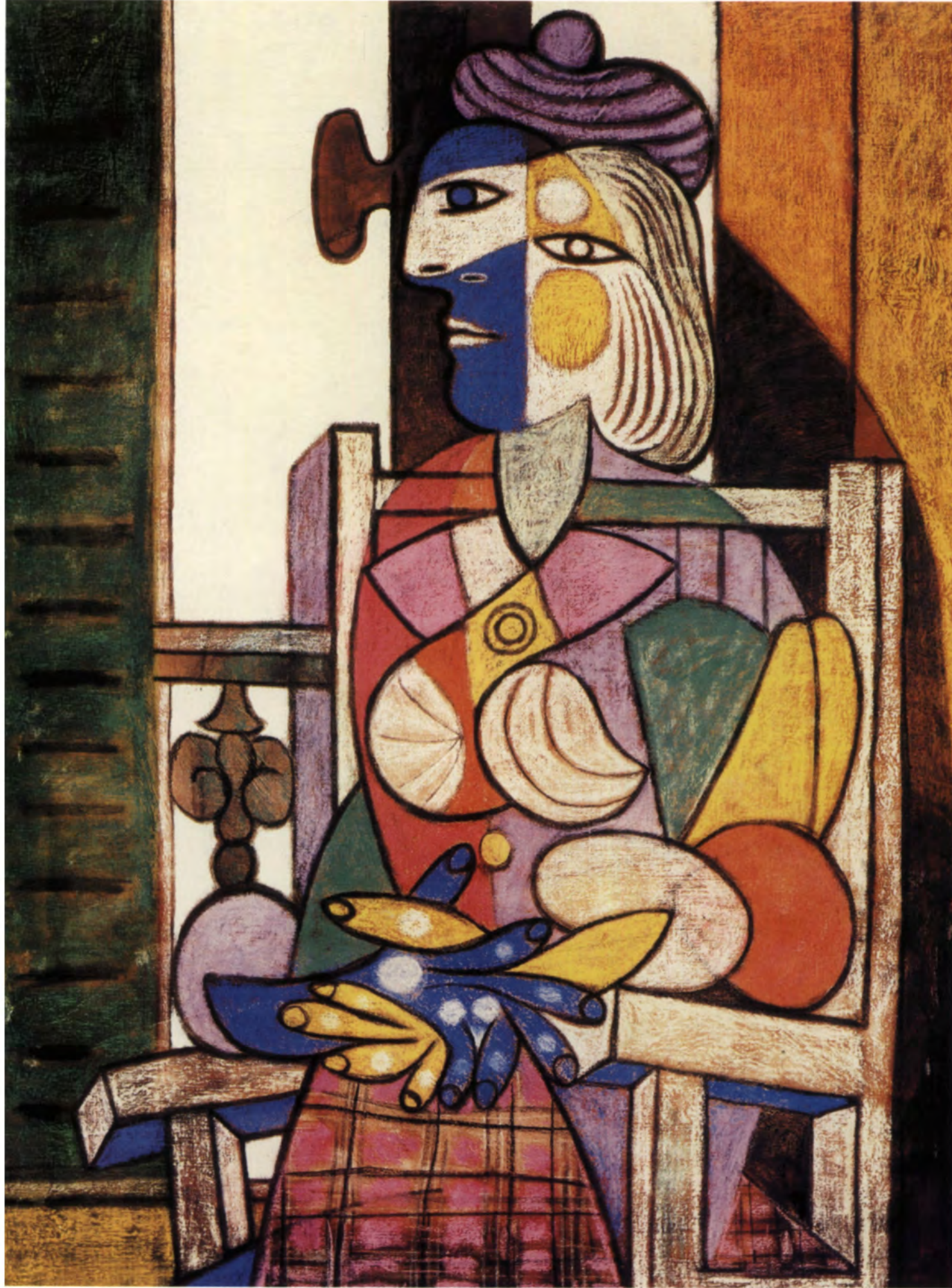
KIRMIZI KOLTUKTA ÇIPLAK KADIN

1932, Tuval zerine yağlı boya
130 x 97 cm, Tate Galeri, Londra

OTURAN KADIN

1937, Tuval üzerine pastel ve yağlı boya
130 x 97 cm, Picasso Müzesi, Paris

OTURAN HARLEQUIN

1923, Tuval üzerine tempera
130.5 x 97 cm, Kunstmuseum, Basel, İsviçre

AĞLAYAN KADIN

1937, Tuval üzerine yağlı boya
60 x 49 cm, Tate Galeri, Londra

DORA MAAR'IN PORTRESİ

1937, Tuval üzerine yağlı boya
92 x 65 cm, Picasso Müzesi, Paris

AĞLAYAN KADIN

1937, Tuval üzerine yağlı boya
55 x 46 cm, Picasso Müzesi, Paris

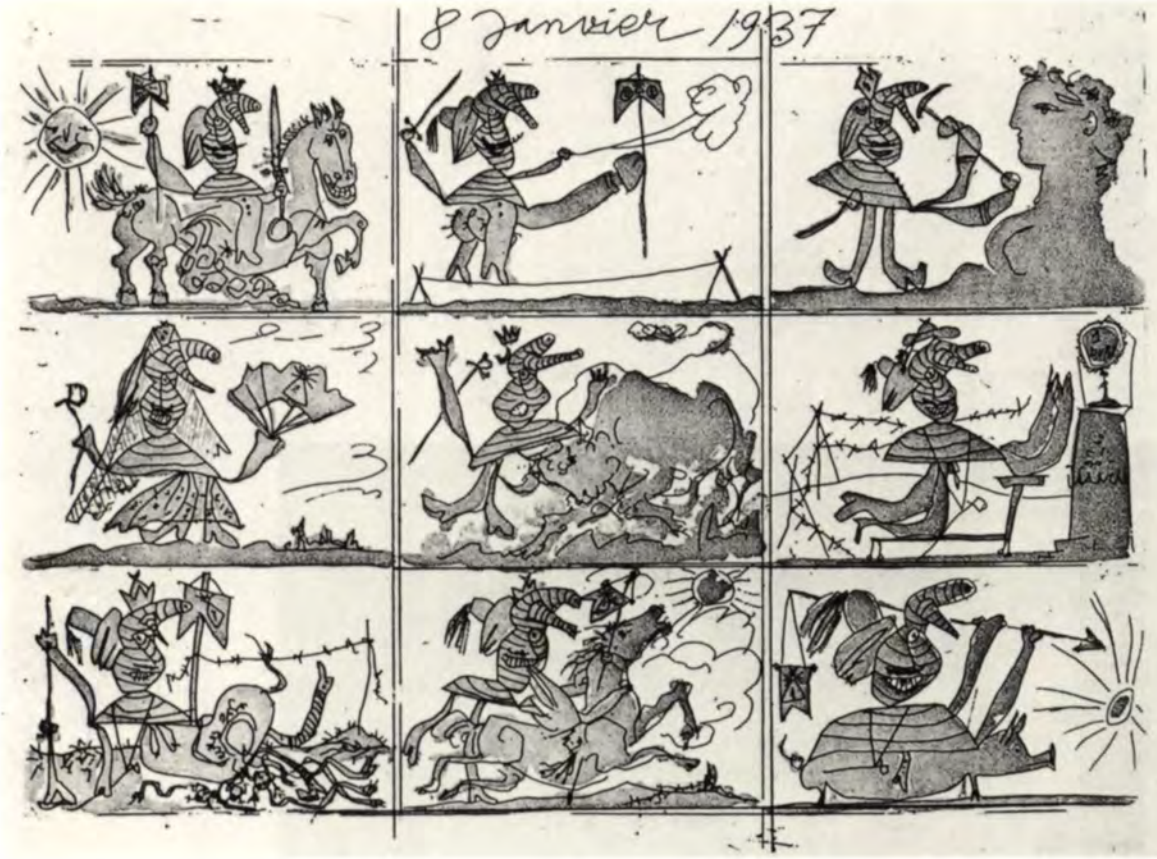
GUERNICA

1937, Tuval üzerine yağılı boya
351 x 782 cm, Cason del Buen Retiro, Prado

RÜYA

1937, Kalem ve lavi
Özel Koleksiyon

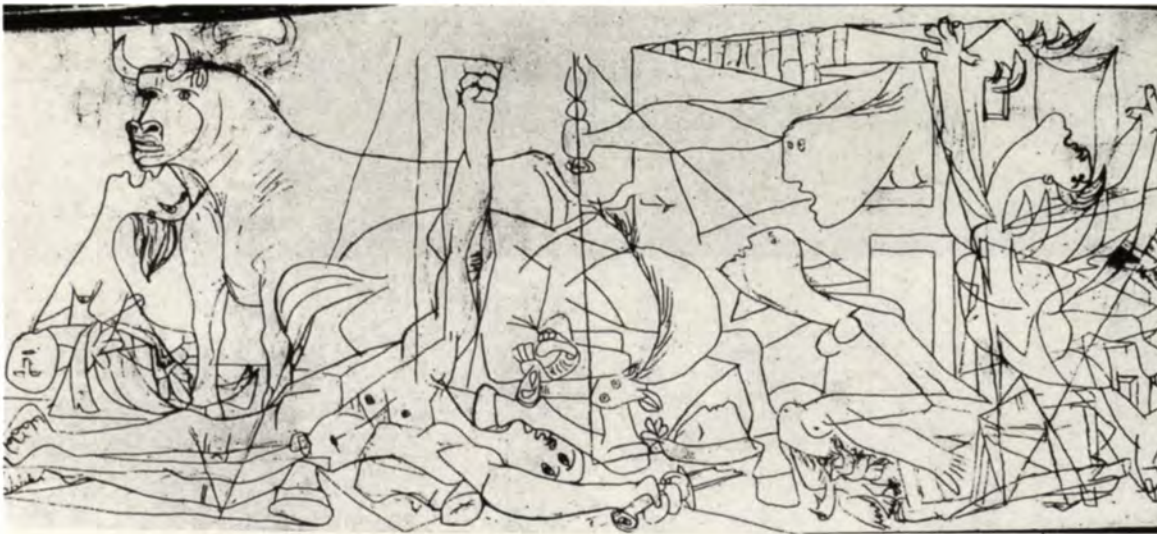
MINOTAUROMACHIA

1935, Gravü
49.8 x 69.3 cm, Picasso Müzesi, Paris

GUERNICA İÇİN DESEN ÇALIŞMASI

1937, Desen
Reina Sofya Ulusal Müzesi

ROYAN'DA KAFE

1940, Tuval üzerine yağlı boya
Picasso Müzesi, Paris

ANTIBES'DE GECE BALIK AVI

1939, Tuval üzerine yağlı boya
205.8 x 345.4 cm, Modern Sanat Müzesi, New York

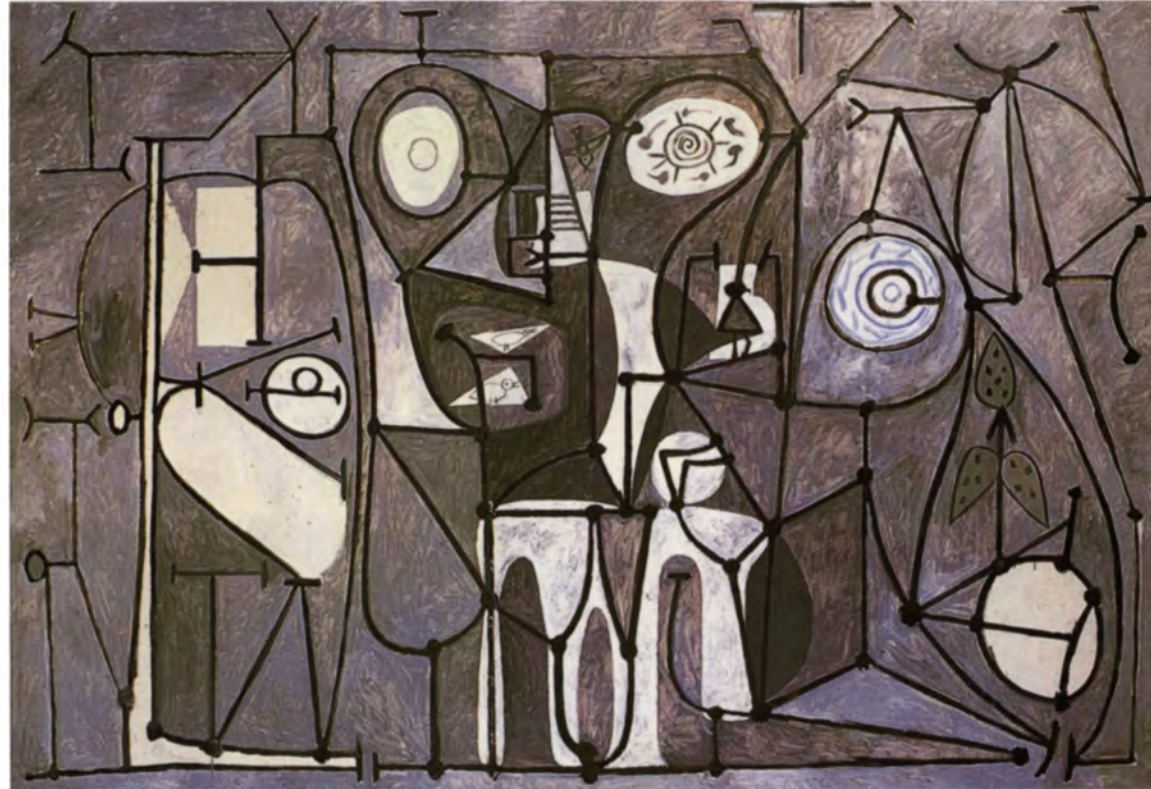
MUTFAK I

1948, Tuval üzerine yağlı boya
Modern Sanat Müzesi, New York

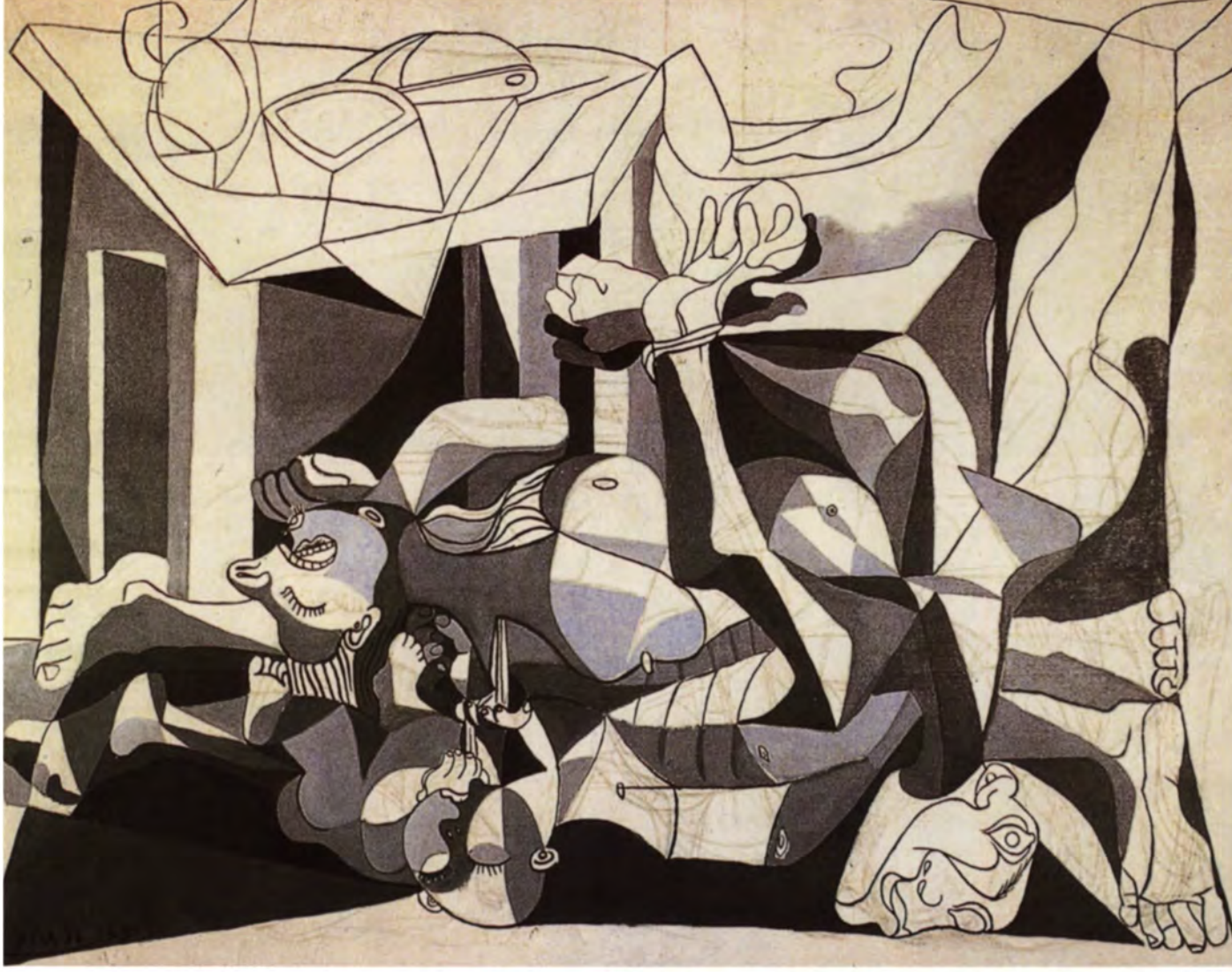
MUTFAK II

1948, Tuval üzerine yağlı boya
Picasso Müzesi, Paris

KATLIAM

1945, Tuval üzerine yağlı boya
Modern Sanat Müzesi, New York

KATLIAM İÇİN DESEN ÇALIŞMASI

1945, Desen
Özel Koleksiyon

KORE'DE KATLIAM

1951, Kontrplak üzerine yağlı boya
109.5 x 209.5 cm, Picasso Müzesi, Paris

SAVAŞ

1952, Kalın mukavva üzerine yağlı boya
450 x 1.050 cm, Barış Anıtı, Vallauris

BARİŞ

1952, Kalın mukavva üzerine yağlı boya
450 x 1.050 cm, Barış Anıtı, Vallauris

GENÇ KADIN BÜSTÜ

1958, Linol baskı
76.5 x 57 cm, Özel Koleksiyon

KOLLARINI AÇMIŞ KADIN

1961, Boyanmış metal plaka
Picasso Müzesi, Paris

May Ray tarafından fotoğraflanmış
Picasso ve Jacqueline, 1956

ÇİÇEKLİ JACQUELINE
1954, Özel koleksiyon

EL GRECO'NUN ARDINDAN PICASSO: RESSAMIN PORTRESİ

1950, Kontrplak üzerine yağlı boya
100.5 x 81 cm, Angelo Rosergart Koleksiyonu, Lucerne

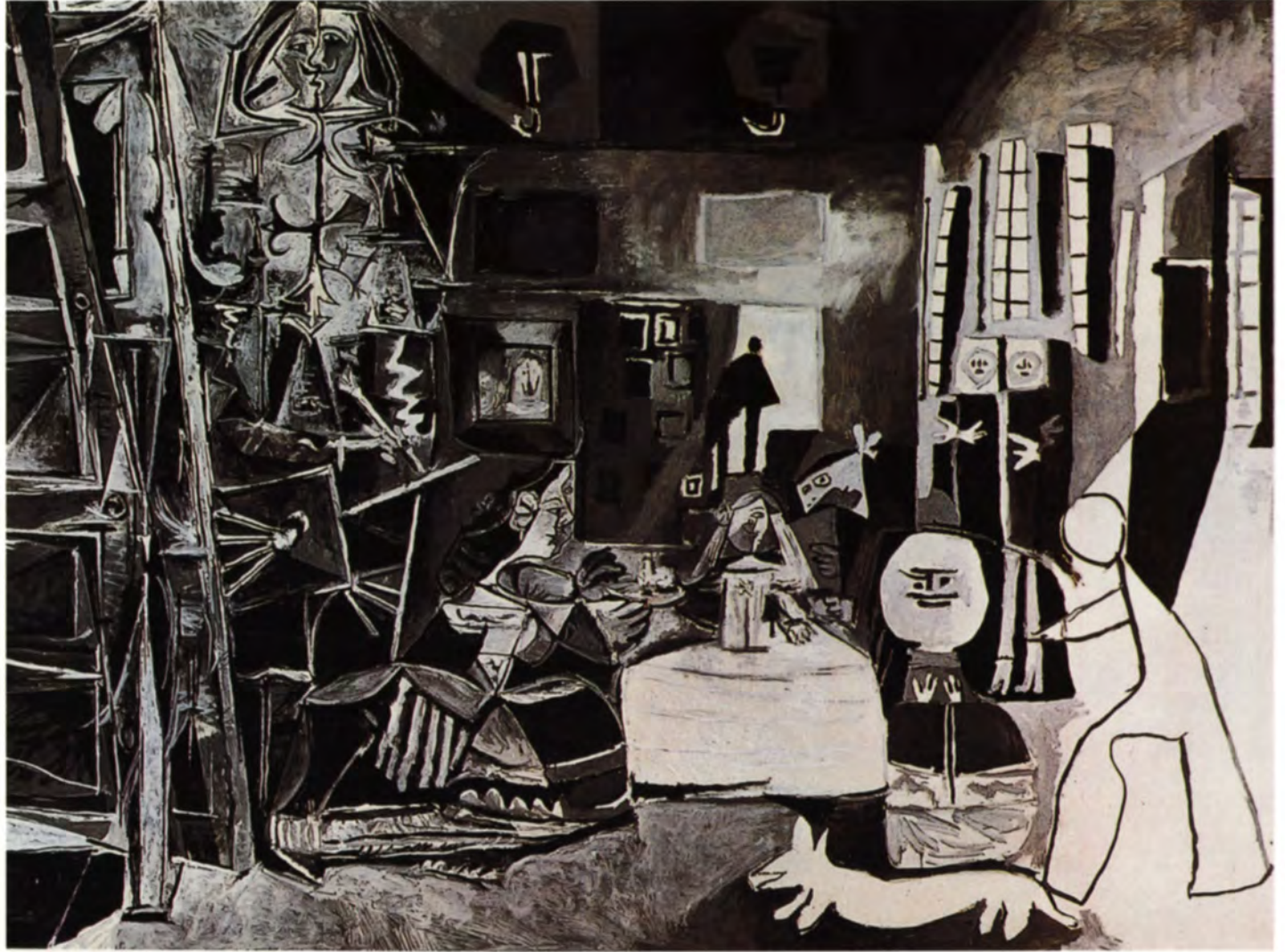
TÜRK ŞAPKALI ÇIPLAK KADIN

1955, Tuval üzerine yağlı boya
116 x 89 cm, Özel Koleksiyon

VELAZQUEZ'İN
ARDINDAN
LAS MENINAS

1957, Tuval üzerine yağlı boya
194 x 260 cm, Picasso Müzesi, Barcelona

LAS MENINAS,
DIEGO VELAZQUEZ
1656, Tuval üzerine yağlı boya
Prado Müzesi, Madrid

VELAZQUEZ'İN
LAS MENINAS'INDAN
ÇOCUK MARGARITA MARIE

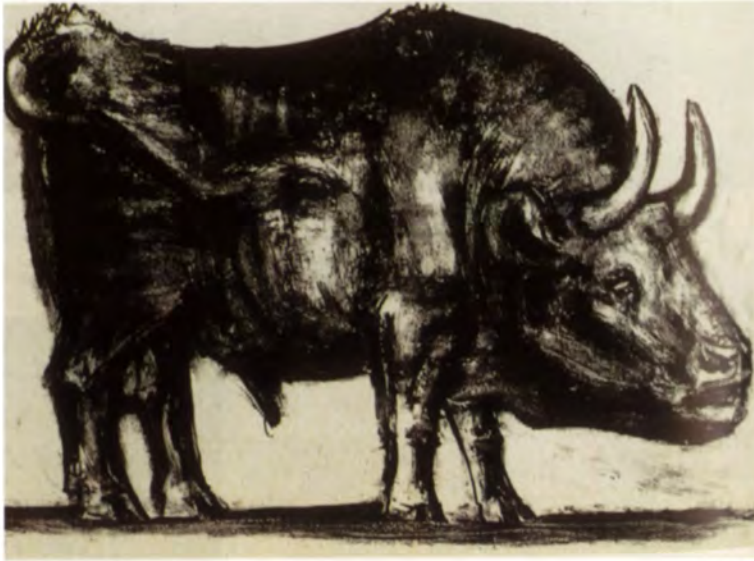
1957, Tuval üzerine yağlı boya
100 x 81 cm, Picasso Müzesi, Barcelona

BOĞA

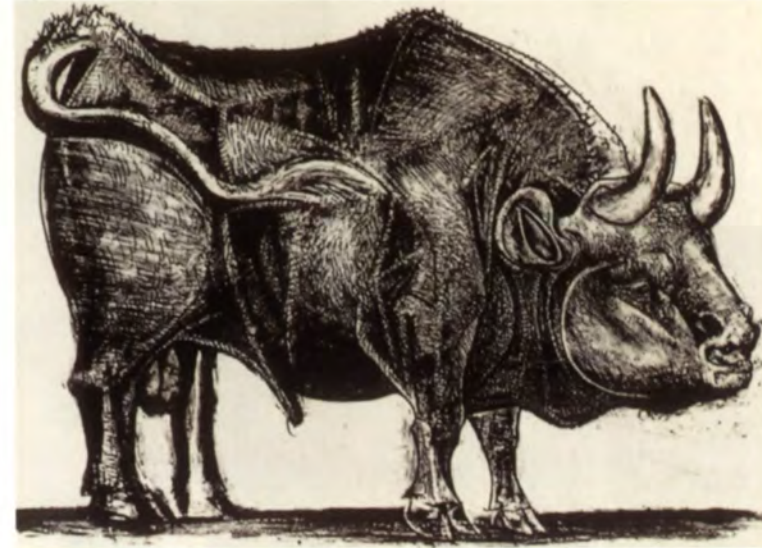
1945-46, Taş üzerine desen, lavi ve kazıma

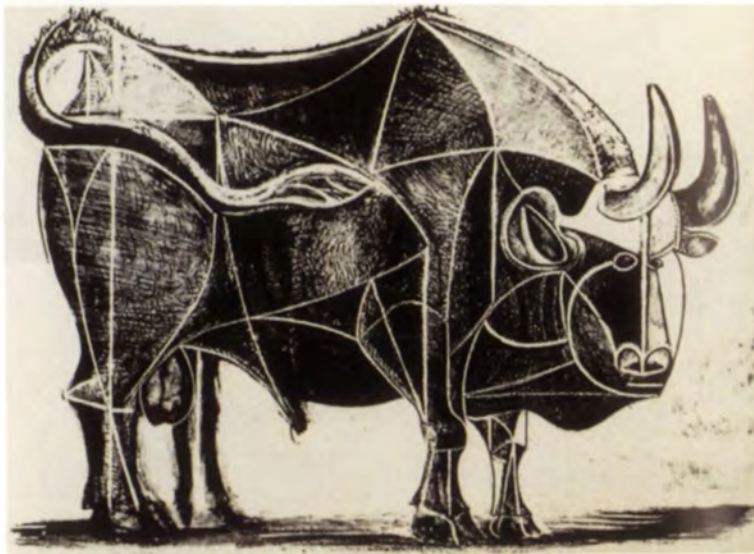
1. Etap

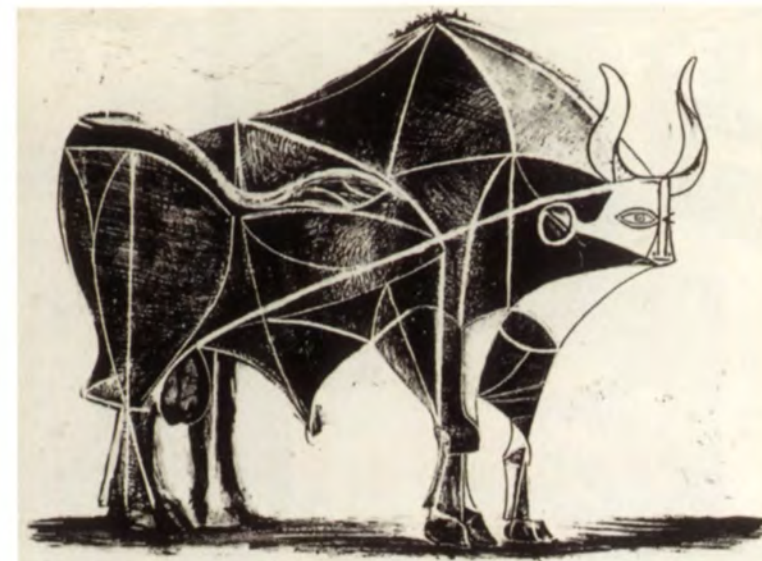
2. Etap

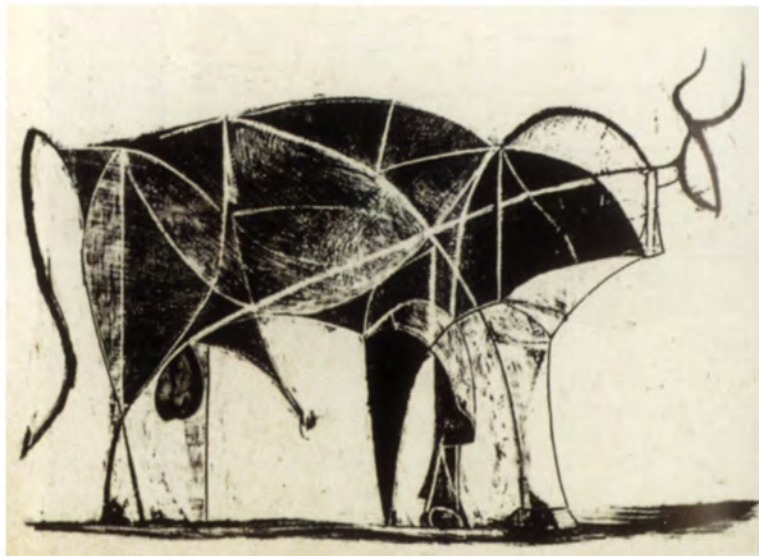
3. Etap

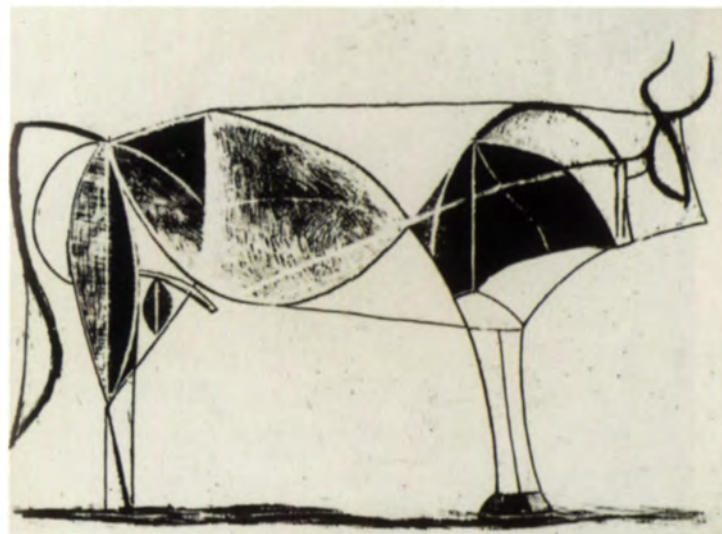
4. Etap

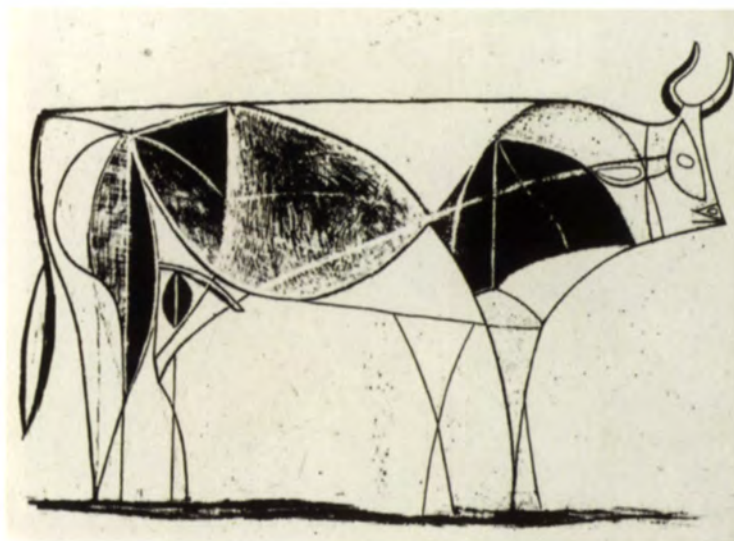
5. Etap

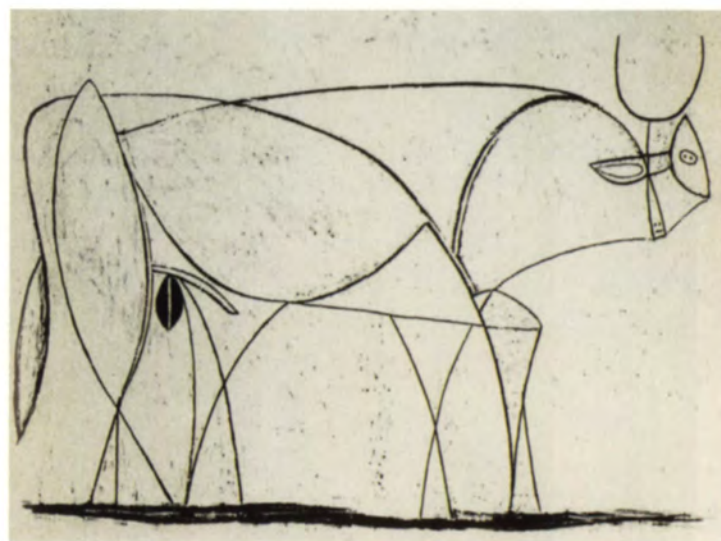
6. Etap

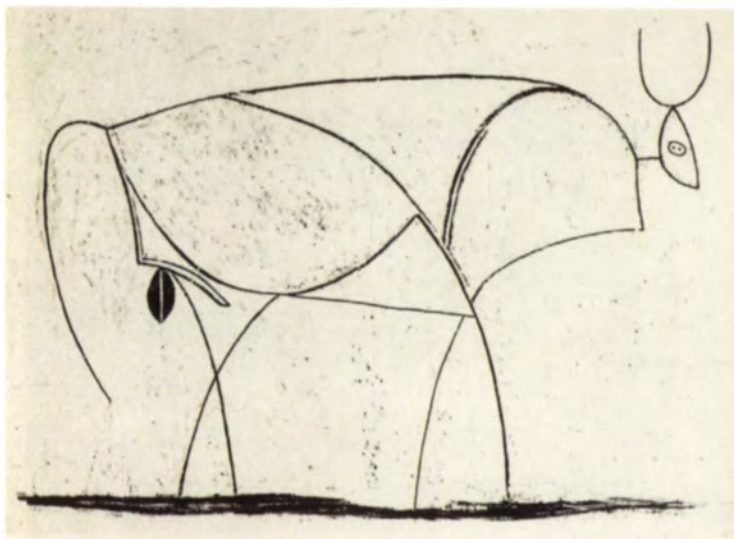
7. Etap

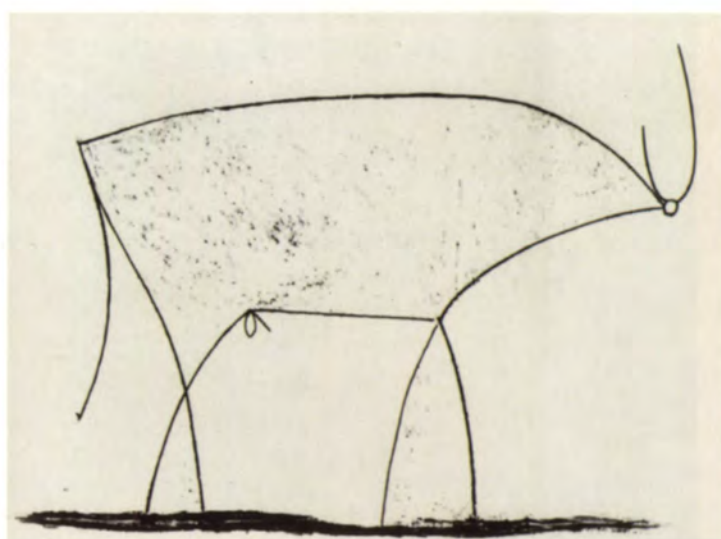
8. Etap

9. Etap

10. Etap

11. Etap

BÜYÜK BAŞLAR

1969, Tuval üzerine yağlı boya
194.5 x 129 cm, Ludwig Koleksiyonu, Aachen

AŞIKLAR

1919, Tuval üzerine yağlı boya
185 x 140 cm, Picasso Müzesi, Paris

SEVGİLİLER

1967, Tuval üzerine yağlı boya
195 x 130 cm, Kunstmuseum, Basel, İsviçre

RESSAMIN CANNES'DEKİ STÜDYOSU

1956, Tuval üzerine yağlı boya
114 x 146 cm, Picasso Müzesi, Paris

SAHİLDE İKİ KADIN

1956, Tuval üzerine yağlı boya
Georges Pompidou Kültür Merkezi, Paris

ŞİŞMAN ÇIPLAK

1964, Tuval üzerine yağlı boya
140 x 195 cm, Kunstmuseum, Zürich

SİGARA İÇEN ADAM

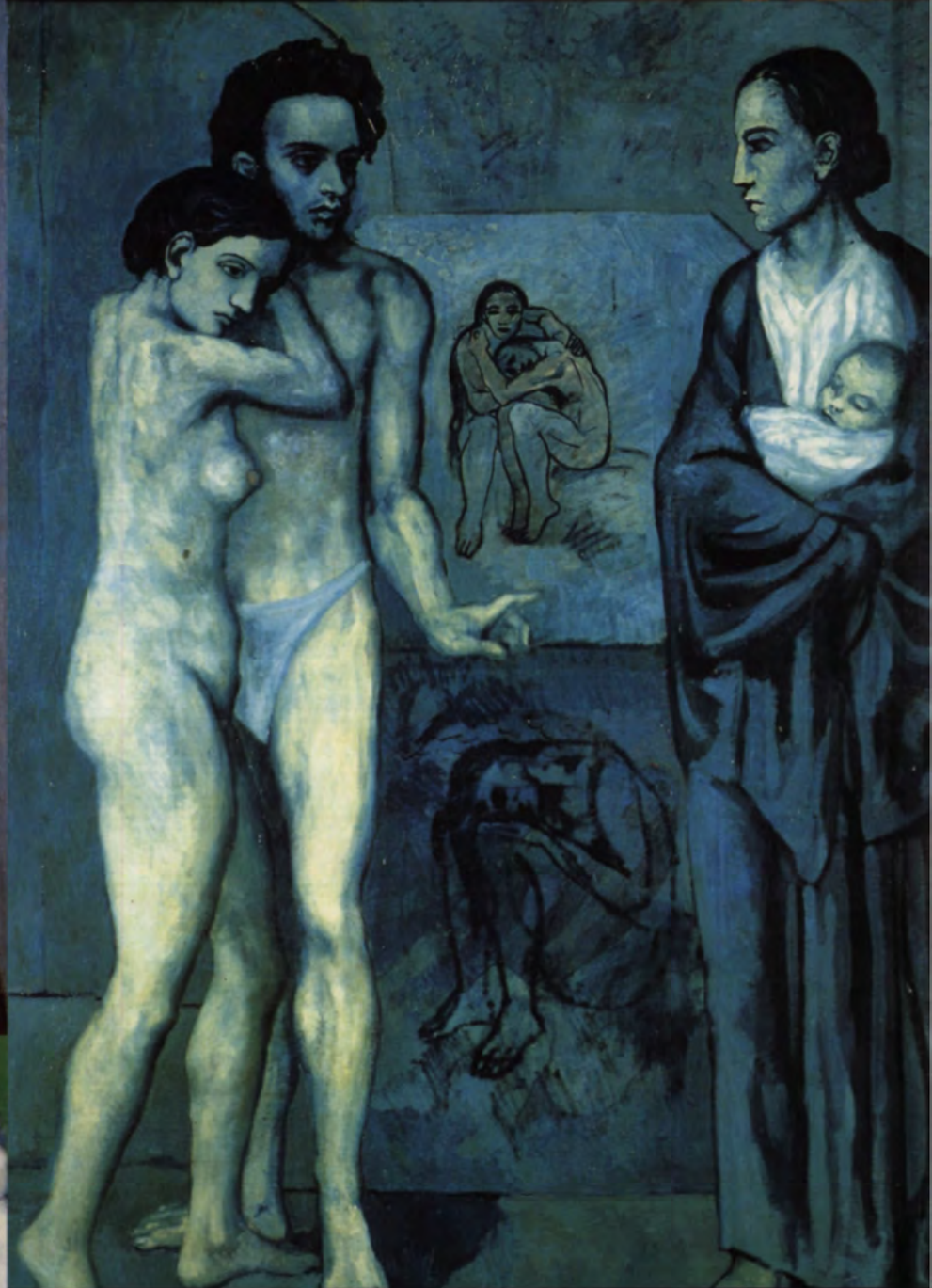
1971, Tuval üzerine yağlı boya
65 x 51 cm, Özel Koleksiyon

R E S İ M L İ S T E S İ

PİPOLU ARISTOKRAT MATADOR	1
RESİM PALETİYLE KENDİ PORTRESİ	3
RESSAMIN ANNESİ	6
PERDO MANACH'IN PORTRESİ	7
HARLEQUIN KİYAFETİYLE KAFEDE KENDİ PORTRESİ	8
GEZGİN SİRK AİLESİ	9
AKROBAT AİLESİ VE MAYMUN	9
TUVALET	10
PALYAÇO	11
ÇARMIHA GERİLİŞ	12
PİPOLU ADAM	13
ÖPÜCÜK	14
MARIE - THÉRESE WALTER'U PORTRESİ - DETAY	15
SEINE NEHİRİ KIYISINDA KADINLAR	16
DENİZ KIYISINDAKİ FİGÜRLER	17
DÜNYA BARIŞ KONFERANSI İÇİN AFİŞ ÇALIŞMASI	17
FRANÇOISE, CLAUDE VE PALOMA	18
CANNES'DA SAHİL MANZARASI	19
ÜÇ KADIN	20
HAREM	21
AGAÇLAR ARASINDA ÇIPLAK	22
ANNE VE ÇOCUK	23
BİLİM VE KOMŞU SEVGİSİ	24
İLK KOMÜNYON	25
MAVİ ÇIPLAK	26
KENDİ PORTRESİ	27
KARŞILAŞMA	28
CASAGEMAS'IN ÖLÜMÜ	28
SABASTES'İN PORTRESİ	28
CANLANIŞ - CASAGEMAS'IN TOPRAĞA VERİLİŞİ	29
GUSTAVE COQUIOT'UN PORTRESİ	30
UZANAN KADIN	31
LE MOULIN DE LA GALLETTE	32
BARDA İKİ KADIN	32
YAŞLI GİTARİST	32
HARLEQUIN	33
YAŞAM	34
CELESTINA	35
KARGALI KADIN	36
LATERNA ÇALAN ADAM VE HARLEQUIN	37
KENDİ PORTRESİ	38
ÜTÜCÜ	39
AKTÖR	39
İKİ ERKEK KARDEŞ	40
AKROBAT VE GENÇ HARLEQUIN	41
AVIGNONLU KADINLAR	42
MASADA MEYVE TABAĞI VE EKMEK	43
ÇIPLAK KADIN	44
KUMAŞLI ÇIPLAK	45
HORTA DE EBRO'DA FABRİKA	46
FERNANDE'İN PORTRESİ	47
DEPO	48
BAHÇEDE KULÜBE	48
CLOVIS SAGOT'UN PORTRESİ	49
AFICIONADO	50
ARKADAŞLAR	51
MEYVELERLE VAZO	52
MİMARIN MASASI	53

MANDOLİNLİ ERKEK	53
AKORDEON ÇALAN ADAM	53
PİYANOLU NATÜRMORT	54
TEPE ÜZERİNDE EVLER	54
HASIR SANDALYE İLE NATÜRMORT	54
DUVARA ASILI KEMAN	55
GİTAR	56
KEMAN	57
NATÜRMORT	58
KEMAN	59
ŞÖMİNE ÖNÜNDE OTURAN KADIN	60
OLGA'NIN SANDALYEDE PORTRESİ	61
YÜZEN KADINLAR	61
SAHİLDE KOŞAN KADINLAR	62
UYUYAN KÖYLÜLER	62
KUMAŞLI ÇIPLAK	63
DANS	64
"PARADE" İÇİN SAHNE PERDESİ	65
DÜŞ	66
DİNARD SAHİLİNDE TOP OYNAYAN YÜZÜCÜ	67
UZANAN KADIN	68
ÖPÜCÜK	69
ÜÇ MÜZİSYEN	69
KIRMIZI KOLTUKTA ÇIPLAK KADIN	70
OTURAN KADIN	71
OTURAN HARLEQUIN	72
AĞLAYAN KADIN	73
DORA MAAR'IN PORTRESİ	74
AĞLAYAN KADIN	75
GUERNICA	76
RÜYA	77
GUERNICA İÇİN DESEN ÇALIŞMASI	77
MINOTAUROMACHIA	77
ROYAN'DA KAFE	78
ANTİBES'DE GECE BALIK AVI	79
MUTFAK I	80
MUTFAK II	80
KATLİAM	81
KATLİAM İÇİN DESEN ÇALIŞMASI	81
KORE'DE KATLİAM	82
SAVAŞ	82
BARIŞ	82
GENÇ KADIN BÜSTÜ	83
KOLLARINI AÇMIŞ KADIN	84
ÇİÇEKLİ JACQUELINE	84
EL GRECO'NUN ARDINDAN PICASSO: RESSAMIN PORTRESİ	85
TÜRK ŞAPKALI ÇIPLAK KADIN	86
VELAZQUEZ'İN ARDINDAN LAS MENINAS	87
VELAZQUEZ'İN LAS MENINAS'INDAN ÇOCUK MARGARITA MARIE	87
BOĞA	88
BÜYÜK BAŞLAR	90
AŞIKLAR	91
SEVGİLİLER	92
RESSAMIN CANNES'DEKİ STÜDYOSU	93
SAHİLDE İKİ KADIN	93
ŞİŞMAN ÇIPLAK	94
SİGARA İÇEN ADAM	95

BOYUT
YAYIN GRUBU